

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 11

Nov.

1943

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

STOCKHOLM

HILMA JOHANSSON
FISK- och KRÄFTHANDEL

Östermalms saluhall 31-32 - Sthlm.
Telefoner: 62 51 40, 61 04 71, 61 25 26
REKOMMENDERAS

INGENJÖRSFIRMAN

EDWARD LARSSON & C:O

Kungsgatan 44, STOCKHOLM
Tel. 21 17 18, 21 24 33. Tel.-adr.: Larscomp.
Leverera: Transport- o. Sällanläggningar

Kom alltid ihåg

ARBETARNAS URAFFÄR
Upplandsgatan 1 Telefon 11 66 68
Hederspresenter - Optik - Reparationer
BILLIGAST I STOCKHOLM

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

Barnhusgatan 14 STOCKHOLM
Tel. 10 22 76, 11 11 92. Postgiro 4739
Rekommenderar sig för utförande av
böcker, tidskrifter, blanketter. Moderna
stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

FEMINA

Smålandsg. 2, Sthlm
Tel. 61 01 71, 61 01 72

Kurser i Klädsöm, Linnesöm, Barn-
kläder och Montering. PROSPEKT.
på begäran.

K. G. BERGHOLTZ & C:o
KLOCKGJUTERI

Etabl. 1853

Tel. 10 72 90 STOCKHOLM Tel. 10 72 90

Tekniska Affären SKATAN

Sjukvårds- och förbandsartiklar.
Tekniska varor. Parfymer. Tvålar.

Hantverksgatan 37 - Tel. 51 05 73

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Eder med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN
— PÄSFABRIK & TRYCKERI —
Luntmakareg. 79 - STOCKHOLM
Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

Södermalms Slakteri A.-B.

Kött- & Charkuteriaffär
Fabrik och kontor: Hornsgatan 66 B.
Tel. Växel 23 02 50

Försäljningslokaler: Långholmsgatan
12—14 Hornsgatan 66 B Tel. 23 02 50

M. F. Åkerdahl - BOKBINDERI
Skomakaregatan 13 Telefon 10 05 30
STOCKHOLM

GEDIGET ARBETE - HUMANA PRISER
Firman grundad 1828

HEMBAGERIET RINGEN
Alstengatan 12 Tel. 25 32 48
ALSTEN

Tårtor på beställning
Ring och vi hemsända

RÖRSTRÖM & C:o
HATT- & MÖSSAFFÄR

Storkyrkobrinken 5, tel. 10 53 65
Specialité: UNIFORMSMÖSSOR

För Möbleringen!

Glöm ej att nya adressen är 135 Ring-
vägen 135 där Ni gör de fördelaktigaste
inköpen av MÖBLER — Vackra model-
ler, mycket att välja på. Kredit ordnas.
ANDRÉN & JANSSON
Etablerad 1896. Tel. 43 45 57

Emils HOSTOL

Medicinska Bröstkarameller
Enligt läkarerecept
Polkagrisar — Karamellblandningar
NORRMALMS KAREMELLFABRIK
Mäster-Samuelsgat. 35. Ordertel. 10 24 65

A.-B. BYGGMÄSTARNES
MATERIALAFFÄR

Jakobsbergsgatan 9
Tel. 21 14 64 - 10 07 86
Allt för byggnadsbranschen
Lager: Drott. Kristinas väg. Tel. 10 62 99

BREVPAPPER och
TOILETTARTIKLAR

i parti
FIRMA EMIL BLOMQVIST
Bredgränd 2 — STOCKHOLM

Vackra ENRUMSMÖBLER i ek och björk
Kompletteringsmöbler, Mattor, Sängklä-
der, Gardiner, Armatur m. m.

CONRAD ÄHLBERG
7 Bryggaregatan Telefon 23 04 75
BILLIGA PRISER - KREDIT ORDNAS

A.-B. Stockholms Tekniska
PAPPERSFABRIK

Valhallavägen 140
Tel. 62 28 67. Telegr.-adr. Esstepe
Tillverkar: Blåkopie-, vitkopie- och se-
piakopieringspapper samt ljuskänslig väv.
Äldsta fabrik inom branschen. Firman
grundad 1910, bolag 1929.

Medlemskap i statsunderstödd
SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkassa.

Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!

ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Drottninggatan 17 — STOCKHOLM
Tel. 11 87 54

Gynna annonsörerna!

Martin Johanssons Livsmedelsaffär

Döbelnsgatan 6—4. Stockholm
STOR SORTERING
Telefon 32 31 76

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner sand- och torkgaltar
säljas. **Koksgrytor, Järnbalkar och Plåt**
A. JÖNSSON & C:o
Timmermansg. 47 - STOCKHOLM
Tel. 43 03 59, 43 63 83

PRESSVERKTYG

L. S. THÖRN
Fixturer. Svarvningar. Pressningar.
Massafabrikationer utföras.
Moderna arbetsmetoder! Precision!
Hudiksvallsgatan 4 Telefon 31 46 34
STOCKHOLM

A.-B. Stockholms Patentbyrå

K. Y. Zacco & E. H. Bruhn, Verkst. dir.
bergsing., jur. kand. Axel Hasselroth, f. d.
byrådir. i Kungl. Patent- o. Regist.-ver-
ket, docent vid Kungl. Tekn. Högskolan.
Tel. växel 23 09 70, Centrum, Kungsgat.
36, Stockholm. Grundad 1878. Vår hand-
bok med råd och upplysningar rörande
patent sändes på begäran.
Patent varumärken.

FIRMA NYA SVENSKA
SKROT A.-B.

N. Stationsgat. 21, STOCKHOLM
Telefon 30 65 23

När det gäller
LUFTSKYDDSRUM

vänd Eder med förtroende till
Byggmästare **GÖSTA SABEL**
Telefon 49 29 88 - Enskede

CASTLE HOTEL
Det intima, fashionabla hotellet

Stockholm
Nybrogatan 9 — Telefon 67 09 90

SVENSKA TRAKTOR A. B.
Liljeholmen

Postadress: Stockholm 9
Telefon 45 26 80

A.-B. MATTOR & GARDINER
STOCKHOLM

Folkungagatan 59 Telefon 4137 60
Sängar, Sängkläder, Korkmattor, Mjuka
Mattor, Gardiner, Barnvagnar,
Ottomaner.

BETALD ANNONSPLATS

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

NOV. 1943

Utkommer en
gång i månaden
6:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Kommittén för de partiellt arbetsföra tillsatt

Socialministern har nu tillsatt den kommitté för utredning av de partiellt arbetsföras problem, man så länge väntat på. Det skedde drygt ett år efter det herr Möller erhöll regeringens uppdrag om en statlig utredning i denna så viktiga och just nu aktuella fråga.

Beträffande orsaken till dröjsmålet kan man antaga att personfrågan i viss mån bidragit till detsamma. Det har mött en del svårigheter att finna för kommittéupdraget lämpliga personer; särskilt torde ordförandefrågan ha varit svår att lösa. En del av de socialpolitiker, vilka ägnat sig åt de partiellt arbetsföras problem och som kunnat anses lämpliga att leda utredningsarbetet ha i allmänhet varit alltför strängt upptagna för att kunna komma i fråga. Vi tro dock att regeringen genom att till kommitténs ordförande utse landshövding Kjellman, funnit en ur alla synpunkter lycklig lösning av frågan. Den nye landshövdingen i Upsala har under en mångårig verksamhet som förlikningsman i arbetstvister förvärvat en ingående kännedom i arbetsmarknadsfrågor och besitter i hög grad den auktoritet och initiativkraft, som är nödvändig för ett uppdrag av detta slag.

Anmärkningsvärt är att kommittén fått inte mindre än nio ledamöter medan ursprungligen en femmannakommitté avsetts. Det är tillfredsställande att de partiellt arbetsföra själva blivit representerade i kommittén genom v. ordföranden i Samarbetskommittén för Partiellt Arbetsföra, sekreteraren i De Blindas Förening, Charles Hedqvist, som även föreslagits av Samarbetskommittén, men då kommittén utökats med så många personer, som här skett, hade man önskat att ytterligare en representant för de partiellt arbetsföra tillkallats. Det hade härvidlag varit lämpligt att de lungsjuka, vilka representera den ojämförligt största gruppen av partiellt arbetsföra fått tillfälle att placera en man i kommittén.

Som sig bör återfinnas i utredningskommittén representeras för arbetsmarknadens båda parter. Sålunda representeras Arbetsgivareföreningen av direktör Torsten Thornander i Sägverksförbundet och Industrieförbundet har som sin man placerat överingenjör Hans Thorelli vid L. M. Eriksson. Övering. Thorelli har en viss erfarenhet i de frågor det här gäller — som bekant tillhör L. M. Eriksson de industrier, som börjat anställa partiell arbetskraft, f. ö. med uteslutande goda resultat. För Landsorganisationen i Sverige ha utsetts fil. lic. Richard Sterner och ombudsman Knut Larsson. Det ryktas att herr Larsson placerats i kommittén i egenskap av sekreterare i Träindustriarbetareförbundet då L.O. anser att detta fack kan vara lämpligt när det gäller placering av partiellt arbetsföra i industrier.

Kommittén kompletteras med tre namn som tidigare låtit tala om sig i samband med det sociala spörsmål, det här gäller: ingenjör Hjalmar Cederström, fru Alva Myrdal och d:r Allan Rülcker. Ing. Cederström torde vara allt för väl känd för de för denna fråga intresserade för att behöva närmare presenteras och även Alva Myrdals namn har på senare tid ofta förekommit i debatten om de partiellt arbetsföra. För de lungsjuka är det en särskild glädje att notera att d:r Rülckers stora intresse och sakkunskap när det gäller de partiellt arbetsföras problem ställes till kommitténs förfogande. I sin egenskap av distriktsläkare i Stockholm och ledamot av stadskollegiets understödskommitté torde d:r Rülcker mer än de flesta läkare i vårt land besitta en rik fond av erfarenhet om den sociala hjälpverksamheten — en erfarenhet baserad på rön som tjänsteläkare och iakttagelser under eget socialt utredningsarbete, vilket bl. a. tillvaratagits av den statliga läkarutbildningskommittén, till vilken han kallats som expert. Särskilt då det gäller utredning av frågan om de lungsjukas omskolning, yrkesutbildning och placering i

Den "sociala" filmen.

Svenska folket anses ju inte precis höra till de allra eldigaste på jordklotet och dess sexuella trassligheter torde inte stå i rimlig proportion till det översvallande intresse som filmen ägnar dem, stolt viftande med sin sociala skylt anmärker Sven Jerring i "Frihet", som efterlyser andra sociala filmuppslag än dem i Anna Lans och Kungsgatan:

De skulle att börja med kunna upptäcka den svenska fattigdomen, som på många håll, mångenstädes i Norrland exempelvis, vilar så tung och kall över hemmen. Jag känner norrländska familjer med 10—12—15 barn, för vilka varje dag är spännande som en filmthriller skall maten räcka till? Den räcker alltid till, därför att far och mor är hjältar, låt vara osminkade, ofotografade och ointervjuade, hjältar av den tysta men outtröttliga sorten, och därtill uppfinningsrikare än den smartaste scenarioskribent. Men så riklig och närande som den borde vara kan

maten ändå inte alltid bli, och så hjälps undernäring, trångboddhet och vinterkyla åt att öppna dörren för tuberkulosen. På sanatorierna ligger tusentals barn, av vilka många inte skulle vara där, om varje människa i Sverige hade klart för sig att hon måste vara med aktivt i kampen mot den grymme, omätlige folkfienden tbc.

Slarviga töser och frälsta demimonder kan studeras på film men inte invaliderna, vilka dock gått igenom så mycket mera och i varje fall inte är mindre värda.

Nej, de har inte fått den äran, lika litet som de norrländska småtingar, vilka i brist på skidor, måste pulsa i snön till skolan om vintrarna, ofta nog kilometervis på obanade skogsvägar. Stor skog med mäktiga snöhöljda furor, liten trött unge med skolväska, det måste väl bli bra bilder av ett sådant motiv?

En vanlig storstadsgrabb, medlem av busgång med mer eller mindre kriminella fasoner, har större chanser att få fastna på en filmremsa.

förvärvslivet är det dessutom nödvändigt att man har en läkares sakkunskap att tillgå.

Det kan slutligen vara av intresse att ta del av den programförklaring betr. utredningskommittén, socialministern lämnat i ett uttalande till statsrådsprotokollet. "Utredningen bör avse" säger statsrådet Möller, "att skapa ökade möjligheter att tillvarata de partiellt arbetsföras produktiva förmåga. Härvid bör hittills viktiga åtgärder prövas och föreliggande förslag övervägas. Då spörsmålet till stor del torde kunna betecknas som ett arbetsförmedlingsproblem, bör vidare anordningar sökas för att göra arbetsförmedlingsorganen bättre rustade att tillgodose de partiellt arbetsföras intressen. Vidare bör undersökas möjligheterna att förmå såväl enskilda som allmänna arbetsgivare att i högre grad än hittills utnyttja de partiellt arbetsföra inom områden där detta utan nackdel kan ske."

Denna förklaring överensstämmer i stort sett med de synpunkter, som i frågan framförts av de partiellt arbetsföra själva. Vi sakna dock ett framhållande av att stat och kommun i första hand bör bereda arbete åt den partiella arbetskraften. Och här fordras först och främst ändrade bestämmelser för anställande av personal i statlig och kommunal tjänst.

J. S—n.

De sociala kuratorerna

Med anledning av vår ledare i oktobernumret med ovanstående rubrik ha vi från överläkaren vid Eksjö sanatorium mottagit följande:

I oktobernumret av Eder tidskrift har under rubriken "De sociala kuratorerna" Jönköpings läns landsting kritiserats för sättet att ordna kuratorsfrågan för Eksjö sanatorium. Uppgifterna äro ofullständiga så tillvida att i uppsatsen saknas omnämmande av att landstinget inrättat en skrivbiträdestjänst för omhändertagande av de expeditionella göromålen. Landstinget har alltså beaktat det förhållande, som påtalas, nämligen att såväl sysslomannens som dispensärsköterskornas tid redan är tagen i anspråk i full utsträckning. Vi ha ju ännu mycket ringa erfarenhet av kuratorsverksamhet vid sidan av dispensären, men ha med tacksamhet mottagit landstingets beslut att på ett praktiskt sätt söka tillgodose behovet.

Vi beklaga att de uppgifter vi erhållit betr. kuratorsbefattningen vid Eksjö sanatorium varit ofullständiga så tillvida att anställandet av skrivbiträde vid sanatoriet icke omnämnts. Vi anse dock icke denna omständighet vara av sådan betydelse att den kan inverka på den fråga det här gäller. Vi anse fortfarande att kuratorsfrågan är alltför viktig för att man skall vara tillfreds med halvmesyres. Den får minst av allt lösas genom att kuratorns uppgifter åläggas sysslomän eller dispensärsköterskor.

Kemisk tuberkulosforskning

De sjukdomsframkallande mikro-organismerna leva som parasiter i människokroppens vävnader eller på dess yta. Sjukdomssymtomerna, både de allmänna och de lokala, orsakas av produkter som mikro-organismen bildar vid sin ämnesomsättning. Varje bakterieart bildar sina speciella giftämnen. Det är givet att om vi exakt kände den kemiska strukturen hos de ämnen som utöva giftverkan samt hur bakterierna bildar dessa ämnen skulle stora möjligheter för en effektiv behandling med nya läkemedel öppnas. De nya läkemedlen kunde då tänkas verka antingen genom att oskadliggöra bakteriegifterna eller genom att på ett specifikt sätt gripa in i och blockera bakteriens ämnesomsättning. Det förefaller som om kemoterapiens största framsteg på senare tid, sulfonamidderivaten, just verkade på detta senare sätt.

Den första kemiska undersökningen av tuberkelbakterien utfördes av den tyske forskaren Hammerschlag redan år 1889, endast ett fåtal år efter det att bakterien upptäckts. Hammerschlag kunde visa att bakterien innehöll relativt stora mängder fettartade ämnen men dessas närmare natur kunde inte bestämmas. Ett stort antal undersökningar över bakteriens kemi har senare publicerats men de flesta har givit tämligen magra resultat, till stor del därför att man arbetat med för små materialmängder, d. v. s. för liten mängd bakterier, och kanske också därför att man underskattat uppgiftens svårighetsgrad. Det är först under de senaste 15 åren som vi, huvudsakligen genom de arbeten som igångsatts av National Tuberculosis Association, den amerikanska motsvarigheten till vår svenska Nationalförening, som verkligt betydande resultat nåtts inom den kemiska tuberkulosforskningen.

Vägled av tanken att en noggrann kunskap om bakteriens kemi måste vara av fundamental betydelse för sjukdomens rationella bekämpande, tog National Tuberculosis Associations forskningskommitté initiativ till undersökningar i mycket större skala än som tidigare kommit till utförande. För att kunna genomföra dessa fordrades tillgång till mycket stora mängder bakterier och sådana erhöles genom odling av tuberkelbakterier i industriell skala i en av amerikanen Long utarbetad konstgjord näringslösning. Man har på detta sätt odlat tonvis med bakterier under exakt kända förhållanden. Bakterierna och näringslösningen har sedan efter odlingen kemiskt undersökts av en grupp samarbetande forskare. Bakteriens äggviteämnen, kolhydrat och fettsubstanser har studerats och man har lyckats att renframställa en hel rad ämnen som bakterien innehåller. De olika kemiska fraktionerna och en del av de renframställda ämnenas verkan har sedan prövats på försöksdjur. Det har härvid visat sig att äggviteämnena och bakteriens högre sockerarter orsaka de allmänna sjukdomssymtomen (feber m. m.) och de kända immunologiska fenomenen (tuberkulinreaktionen) under det att den specifika organ- och vävnadsförstörelsen orsakas av vissa fettsubstanser. Bakteriens fettsubstanser har undersökts av professor R. J. Anderson och hans medarbetare vid Yale universitetet och de resultat de kommit till äro mycket viktiga. Inte mindre än ungefär en tredjedel av den torrade bakterien består av fettsubstanser, och av dessa är en stor del vaxartade ämnen. Tuberkelbakterien och dess närmaste släktingar skilja sig som bekant från det stora flertalet andra bakterier genom sina färgningsegenskaper, i det de äro vad man kallar syrafasta. Denna s. k. syrafasthet betingas av förekomsten av en substans i vaxet som Anderson lyckats ren-

Av Docent
Einar Stenhagen.

framställa och som han givit namnet mykolsyra. Den kemiska strukturen hos denna viktiga substans är ännu inte klarlagd då stora experimentella svårigheter föreligga. Undersökningar som utförts med hjälp av fysikaliska metoder vid medicinsk-kemiska institutionen i Uppsala på material som erhållits från professor Anderson har nyligen lett till att man fått en viss uppfattning om ämnets struktur och det är att hoppas att det ej skall dröja alltför länge innan den kemiska strukturen är utbredd.

Anderson har även ur bakterien isolerat en fosforhaltig fettsubstans, en s. k. fosfatid, som vid injektion på djur framkallar en typisk tuberkulös vävnadsreaktion. Den lokala vävnadsreaktionen vid tuberkulos med tydliga tuberkler erhålles i allmänhet ej efter injektion av de rena kemiska substanserna, men vävnaden reagerar med att bilda de celler som äro karakteristiska för tuberkeln, de s. k. epiteloicellerna och de Langhanska jättecellerna, och det råder ingen tvekan om att vissa av bakteriens fettsubstanser är det agens som förorsakar de för sjukdomen typiska vävnadsförändringarna och vävnadsförstörelsen. Ur den ovan nämnda fosfatiden lyckades sedan Anderson isolera en fettsyra, således en jämförelsevis enkel substans, som visade sig ge samma vävnadsreaktion som fosfatiden. Fettsyran fick därför namnet phthionsyra. Det har visat sig mycket svårt att utröna denna fettsyras kemiska struktur. Då försöken att på organisk-kemisk väg klarlägga strukturen hittills inte lyckats har detta problem i Uppsala angräpts med fysikaliska metoder, och på grundval av dessa undersökningar har det varit möjligt att uppställa en sannolik strukturformel. För att pröva formelns riktighet har i sir Robert Robinsons laboratorium i Oxford sedan flera år pågått försök att syntetisera fettsyror med den föreslagna konstitutionen. Detta arbete har nyligen lett till önskat resultat och de nya fettsyroras kemiska och biologiska egenskaper prövas f. n. i Oxford och Uppsala.

Förutom de nu nämnda exemplen har i samarbete med professor Anderson ett antal andra från syrafasta bakterier isolerade substanser undersökts med fysikaliska metoder och i flera fall har värdefulla upplysningar angående de undersökta substansernas struktur erhållits.

Andersons arbeten har visat att de syrafasta bakteriernas kemi skiljer sig mycket från andra bakteriers och från de högre organismernas kemi. Fettsubstanser sådana som t. ex. phthionsyran har icke påträffats på andra håll i naturen. De kemiska arbetena har också givit intressanta upplysningar angående de olika syrafasta bakteriernas inbördes släktskap. Det visar sig sålunda att den vanligen hos människan förekommande tuberkelbakterien i kemiskt avseende tämligen nära överensstämmer

LONDONS SPEROINDUSTRI

Märkligt psykologiskt uppbyggnadsarbete bland tuberkulösa.

Speroindustrien är en verksamhet, som igångsatts för tuberkulösa rekonvalescenter. De få där efter vistelsen på sanatorierna utföra produktivt arbete, som återskänker dem tilliten till egna möjligheter, tron på sig själva. Denna psykiska förändring medför ofta en allmän förbättring av hälsotillståndet.

Mot bakgrunden av Riksförbundets aktion för de partiellt arbetslösa kan en rapport från Speroindustrien ha sitt särskilda intresse. Speroindustriens adress är London.

Att skaffa tuberkulösa ett för dem lämpat arbete har varit och kommer nog att förbli ett svårt problem. Man måste därvid räkna med deras begränsade arbetsförmåga, och vidare måste man ta i betraktande sjukdomens tendens att återigen bli aktiv efter att till synes ha varit latent under en längre tid.

Faktum, att tuberkulösa patienter under omsorgsfull tillsyn kunna prestera ett visst arbete, är för länge sedan bevisat av Marcus Paterson. Han laborerade med gradvis uppövning i något yrke såsom slutmålet för tuberkulosbehandlingen, varvid han baserade sina experiment på teorien om självhjälp. Uppövningen skulle vara helt artskild från den sysselsättningsterapi, som den ofta förväxlades med. Det var det psykologiska värdet som var det avgörande, och som gav impulsen till upprättandet och det successiva utvidgandet av arbetskolonierna i Papworth och Preston. Själv tilliten, som patienterna förvärva sig genom arbetsterapien, stiger i samma mån som de få klart för sig att de i framtiden kunna reda sig ekonomiskt och konkurrera med sina varor.

Alla planer på att uppöva tuberkulospatienter i lämpliga sysselsättningar äro vid själva sanatorierna helt naturligt skäligen begränsade, på grund av sanatorievistelsens relativt korta varaktighet. Endast relativt få kunna upptas i kolonierna. Därför

har man funnit det av nöden att upplägga planer på att patienterna skola kunna få undervisning i handel och hantverk, i avsikt att göra dem självförsörjande genom produktionen av varor som alltid behövas i marknaden.

Många diagnoskliniker äro kombinerade med hantverkskurser under översyn av frivilliga och avlönade lärare. Patienterna frekventera kurserna enligt eget bestämmande och initiativ och få anvisning på lämplig sysselsättning en viss tid av veckan. Men även om dessa organisationer äro mycket betydelsefulla och värdefulla i och för sig, skapa de få eller inga utsikter för patienterna till reguljärt arbete och ekonomisk oavhängighet, bortsett från att dessa övningskurser till en viss grad kunna tjäna som övergång från sanatoriet till framtidsarbete. För att få tillgång till detta ha londonpatienterna att vända sig till Speroindustrien, vilken står under kontroll av Centralkommittén för tuberkulosas yrkesarbete.

Centralkommittén tillkom 1910 under namnet Centralkommittén till förmån för upprättande av diagnoskliniker och bekämpande av tuberkulosen i London. Genom kommitténs försorg upprättades elva diagnoskliniker, alla på frivillighetens väg. Dessa överflyttades till respektive lokala distrikt 1921. Omdöpt till Centralkommittén för tuberkulosas yrkesarbete tog sig kommittén i kast med en annan viktig uppgift, nämligen att skaffa arbete till de tuberkulösa, som bo i sina egna hem och kunna syssla med lättare arbete men däremot inte bjuda någon konkurrens med sina produkter på arbetsmarknaden.

Ekonomiskt bistånd har givits och kommer även i fortsättningen att stå till buds såväl från frivilliga som arbetsministeriet, Brittiska Legionen och Londons stadsfullmäktige. Organisationen kontrolleras av ett råd, bestående av duktiga arbetare,

med den bovina bakterien som orsakar kraturstuberulos under det att fågeltuberkulosens bakterie skiljer sig mera. Timotejbakterien, som icke framkallar sjukdom hos människan visar än större kemiska olikheter. Till slut ha vi så de olika spetälskebakterierna, vilkas fettkemi visar samma allmänna drag som de övriga syrafasta bakteriernas, men som gent emot tuberkelbakteriernas uppvisar karakteristiska särdrag.

Tanken på en kemoterapi vid tuberkulos är gammal och många olika medel har försökts utan påvisbara resultat. Stora förhoppningar har på senare tid knutits och knyts alltjämt till sulfonamidpreparaten, men resultaten har hittills inte motsvarat förväntningarna. De grupper av bakterier på vilka sulfonamidderivaten verka skilja sig i kemiskt avseende sannolikt avsevärt från de syrafasta bakterierna och det är därför kanske inte att vänta att dessa preparat skola visa sig verksamma vid av dessa senare bakterier framkallade sjukdomar. Endast fortsatt forskning kan avgöra hur det härmed förhåller sig.

Vi kan inte här ingå på alla de vägar som den kemoterapeutiska forskningen följer utan vi skall endast beröra den enda hittills i någon mån framgångsrika kemoterapien vid en av syrafasta bakterier framkallad sjukdom, nämligen behandlingen med chaulmograolja vid spetälska. Denna behandlingsmetod är känd sedan århundraden tillbaka i Indien och Kina. På senare tid har man lyckats isolera den verksamma principen i denna

olja, vilken visade sig bestå av två närbesläktade fettsyror, chaulmogra- och hydnocarpussyrorna. Små mängder av dessa syror jämte en rad liknande syntetiska fettsyror som framställets av den amerikanske forskaren Adams hämma tillväxten eller döda spetälskebakterier. Tuberkelbakterierna äro mera motståndskraftiga och för att påverka dessa behövs åtminstone tredubbelt starkare fettsyrelösningar än för spetälskebakterier och detta torde vara orsaken till att man ej får någon effekt med chaulmograolja vid tuberkulos. Vår kunskap om de mera komplicerat byggda fettsyrorernas egenskaper är ännu mycket ofullständig och det är möjligt att den fortsatta forskningen på detta område skall kunna ge bättre verksamma preparat, i varje fall för behandlingen av spetälska.

Det är ett egendomligt faktum, som förtjänar att påpekas, att medan de vävnadsförstörande ämnena hos de syrafasta bakterierna visat sig innehålla komplicerat byggda fettsyror det å andra sidan visat sig att de enda hittills mot dessa bakterier verksamma kemoterapeutika likaledes visat sig bestå av fettsyror.

Den kemiska forskningen på tuberkulosområdet har redan givit viktiga resultat. Ett ofantligt arbete återstår emellertid innan bakteriens kemi och fysiologi blivit klarlagda och innan de vunna resultaten kunna användas för att effektivt bekämpa sjukdomen.

Speroindustrien. En verkstad.

som utöva kontrollverksamheten utan ersättning i de tuberkulösa patienternas intresse.

Den 1 januari 1923 öppnades i Hatton Garden en verkstad för tillverkning av lädervaror på modet. De sex männen, som bedrev arbetet på verkstaden, flyttades sedan till större, ändamålsenligare och mera hygieniska lokaler i Bolsover Street, St. Marylebone. År 1926 etablerades en trävarufabrik, där mindre facklärd arbetare anställdes. Fabriken var först inrymd i Wichlow Street, Kings Cross, men överflyttades 1928 till 74 Paradise Street, Bermondsey.

1932 gjordes också försök att skaffa sysselsättning åt för tuberkulos behandlade kvinnor, i det man satte i gång kurser i handsktillverkning. Samtliga tre industrier äro för närvarande fullt i gång, och det finns all anledning för de före detta tuberkulospatienterna att söka sig till företagen i fråga, där de kunna erbjudas en lön, som de kunna existera på. Detta gäller dock än så länge inte handsktillverkningen, där väl lönerna mestadels gå till extraförplägnad o. d.

Speros läderverkstad är en ny modern byggnad. Den har ett utmärkt ventilationssystem och ger arbetarna maximum av sol och luft. Lagerrum och kontor erbjuda samma förmåner, personhiss och centralvärme bidraga till att öka funktionärernas trevnad. Speros trävarufabrik i Rotherhithe har i mitten en öppen gårdsplats för lagring av timmer. Runt gårdsplanen gruppera sig sågverkstaden och de olika avdelningarnas lokaler. I övre våningen finns en nytillkommen avdelning, där de mest moderna maskiner installerats. Här träffar man också på monteringsalen.

Kurserna i handsktillverkning äga rum en gång i veckan i diagnosklinikkens väntsal, där man har alla bekvämligheter, ljus och värme gratis. En utbildad lärare har tillsatts av Centralkommittén vilken också är ansvarig för alla andra utgifter och för försäljningen av det tillverkade.

Valet av patienter.

Bland de patienter som Londons stadsstyrelse skickar till sanatorierna blir en och annan uttagen till sysselsättningsterapi i sanatoriernas verkstäder. Här få de elementarkunskaper i läder- och trävarutillverkning, och under denna period tar man sikte på deras förutsättningar att få tillträde till Speroverkstä-

derna. De medicinskt ansvariga, närmast alltså läkarna, anteckna sig till minnes den verkan, som behandlingen med viss grad av yrkesutövning får på patienterna i fråga och rekommendera dem som anses användbara till de lediga platser, vilka gång efter annan erbjuda sig. Man tar också emot ansökningar från såväl det officiella hälsovårdsdepartementet som från de lokala medicinska myndigheterna. Kommitténs ordförande och sekreterare gå igenom framställningarna och expediera dem i sin tur till kommittén för gillande eller avslag.

Lönen.

Lärlingarnas begynnelselön är 30 sh. 3 d. (c:a 30 kr.) i veckan, trots att deras arbetsinsats ingalunda är värd det priset förrän åtskilligt senare. Löneökning äger rum efter förtjänst och på styrelsens rekommendation. Med befordran går det emellertid ganska långsamt på grund av lärlingens fysik och kondition, som icke tillåta forcerat arbetstempo — men också på grund av den långa tid som åtgår för att inlära ett nytt yrke.

Arbetstiden i verkstäderna är för

Speros lädervarufabrik fr. kl. 8—17.45.

Speros trävarufabrik fr. kl. 8—17.00.

En paus på femton minuter göres både för- och eftermiddag för vila och mat. Denna till synes drygt tilltagna arbetstid bör ses i sammanhang med att man (under normala tider) brukar ha helt eller delvis fri lördag.

Choklad eller mjölk få arbetarna varje morgon, och under vintermånaderna få samtliga var sin tesked tran per dag.

En erfaren ledare står i spetsen för varje verkstad, varjämte det finnes en fackutbildad instruktör.

Antalet arbetare i båda verkstäderna är c:a 65. En viss procent är emellertid alltid frånvarande på grund av sjukdom, under perioder, som variera från några få dagar till flera månader.

På handskurserna brukar det i regel vara 15 till 20 kvinnor, och av dem är det flera som stanna blott en helt kort tid, eller så pass länge så att de kunna återta sitt föregående ordinarie arbete.

Kommittén är fullt på det klara med, att dess verkstäder måste utvidgas till förmån för de många, som nu vänta på plats. Man ökar också ständigt ansträngningarna att finna nya mark-

Riksförbundet anordnar instruktionskurs i socialvårds- och förbundsfrågor

Ett 25-tal deltagare anmälda.

Intressanta föredrag och diskussioner att vänta.

Bommersviks folkhögskola, där kursen äger rum.

Enligt beslut vid 1943 års förbundsmöte kommer De Lungsjukas Riksförbund under veckan 28 nov.—4 dec. att anordna en instruktionskurs i socialvårds- o. förbundsfrågor för Förbundets medlemmar vid Bommersviks folkhögskola i Södermanland.

Kursen är avsedd som ett led i arbetet att utbilda därtill lämpliga medlemmar i socialt arbete och i föreningsarbete så att inom Förbundet därigenom skapas en kader av funktionärer, studieledare och i socialvårdsfrågor initierade medlemmar.

Ett flertal framstående socialvårdsmän och läkare komma att medverka. Sålunda lämnar statssekreterare Tage Erlander i Socialdepartementet en allmän orientering om socialvården i

Sverige, om fattigvården talar statens inspektör för fattigvård och barnavård, byråchefen Ali Berggren, om folkpensioneringen aktuarien i Pensionsstyrelsen Ingemar Holmqvist, om tuberkuloslagen och antituberkulosarbetet sekr. i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos, med. d:r John Lundquist, om de partiellt arbetsföras problem professor Sten Wahlund (eventuellt), om Beveridgeplanen sekr. i Socialvårdskommittén hovrättsassessor Sven Larsson och om studiearbetet, A.B.F:s studierektor Gunnar Hirdman.

Ett 25-tal medlemmar ha anmält sig till kursen, vilken helt och hållet bekostas av Förbundet.

nader. Nyligen har beslutats öppna en större fabrik, där läder- och trävaruarbetare kunna hålla till. Det blir ett framsteg ur administrativt synpunkt. Man får också möjlighet till ny utvidgning framdeles.

Sperindustrien har haft stor framgång och har under de sista 15 åren utfört ett värdefullt arbete. Många patienter ha varit tacksamma för och utnyttjat dess hjälp till att förtjäna pengar. Men, som alla planer för bekämpande av tuberkulosen, kan ej heller Sperindustrien reda sig utan hjälp. Dess framtida utveckling är beroende av tillfredsställande ekonomiskt stöd och sund ledning.

Det kanske en gång kan bli möjligt att förbinda detta i och för sig lovvärda företag med lokala myndigheter och eftervårdskommittéer, som nu skaffar arbete åt tusentals enskilda tuberkulospatienter. En centralkommission av vidare format med uppgift att kontrollera anställningen av patienterna, produktionen och försäljningen. Många tuberkulospatienter äro i stånd att utföra et utmärkt arbete. Dessutom äro de allra flesta ivriga på att återigen komma i gång.

På oss ankommer alltså att sörja för det nödvändiga ekonomiska stödet. För organisationens del är uppgiften att skaffa möjligheter för olycksdrabbade människor att bevisa sitt eget värde även i produktionen.

C. C. The Britttish Journal of Tuberculosis.

Kuratorer vid Tuberkulosbyrån i Stockholm och Söderby sjukhus. Stadskollegiet har behandlat fru Thora Johanssons motion om åtgärder för att bistå de tuberkulösa med att skaffa bostäder. Kollegiet beslöt tillstyrka att en extra kurator anställs vid hälsovårdsnämndens tuberkulosbyrå. Denne skall handlägga frågor om arbets- och bostadsanskaffning samt över huvud om de tuberkulossjukas anpassning i samhället. Kollegiet tillstyrkte också att medel anvisas för att anställa en extra kurator vid Söderby sjukhus.

kvalitetsskor.

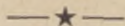
Lidingö stad bereder arbete åt partiellt arbetsföra?

Hovrättsrådet Erik Thomasson m. fl. har i Lidingö stadsfullmäktige väckt motion om en utredning rörande möjligheterna i Lidingö till ökad skolning och omskolning samt användning av de partiellt arbetsföra i stadens tjänst och hos enskilda företag.

Ett viktigt spörsmål är de partiellt arbetsföras skolning och omskolning samt anskaffandet av arbetsansättning åt dem, heter det i motiveringen. Spörsmålet säges icke ha lösts i vårt land. För samhället vore det billigare att möjliggöra de partiellt arbetsföras användning i arbete än att betala deras underhåll genom direkta bidrag. Samhället har ej råd att avvara deras arbetsinsats, heter det vidare. För dem själva skulle tillvaron vara mycket lyckligare om de kunde helt eller åtminstone till avsevärd del försörja sig genom lämpligt arbete än om de skola huvudsakligen leva på understöd.

Det ankommer visserligen i första hand på staten att söka lösa denna fråga. Men även kommunerna böra härvid medverka. Deras medverkan motiveras av — förutom allmänna socialpolitiska skäl — att frågan inverkar på fattigvårdskostnaderna samt att kommunerna äro stora arbetsgivare och alltså själva kunna för vissa arbeten använda de partiellt arbetsföra. Vid utredningen säges samarbete böra äga rum med enskilda Lidingö-företag liksom måhända även med närbelägna kommuner. Utredningen bör vidare icke blott avse nuvarande förhållanden utan även omfatta det ökade behov av åtgärder, som ett krig kan föranleda.

800 gotlänningar lida av tuberkulos. Vid den skärmbildsundersökning, som i sommar genomförts på Gotland ha c:a 99 proc. av alla gotlänningar undersökts. Undersökningen har visat att c:a 800 gotlänningar f. n. lida av tuberkulos i mer eller mindre aktivt skede.

LOTTERITILLSTÅND FÖR SAKO I SUNDBYBERG.

Föreningen Sako i Sundbyberg har av länsstyrelsen fått tillstånd för ett lotteri under nov.—dec. Behållningen skall dels stödja föreningens fortsatta verksamhet, dels utdelas till mindre bemedlade lungsjuka inom föreningen för omskolning och studiehjälp.

Stiftelsens jultidningar

Julgåvan Julottan

Kr 1:75

Kr. 1:25

Julkärven

50 öre

Rekvirera provblad och försäljningsvillkor genom bokhandeln eller från

Evangeliska Fosterlandsstiftelsens Bokförlag

STOCKHOLM 3.

från FÖRBUNDSARBETET

SOCIALVÅRDSKONFERENS ANORDNAS I UPSALA.

Upsala läns konvalescentförening har utsänt inbjudan till en socialvårdskonferens, som skall hållas på Norrlands nation söndagen 14 nov. kl. 11 fm. Konferensen syftar till att belysa en betydelsefull samhällsfråga, nämligen bekämpandet av folkhälsans fiende tuberkulosen.

Det är av stor betydelse, framhålles det i inbjudan, att sådana frågor som sammanhånga med de lungsjukas förhållanden och ställning i samhället, sjukdomsförebyggande åtgärder och samhällets tuberkulosvård, de partiellt arbetsföras problem etc. kunna behandlas av de intresserade och ansvarskännande personer, som inom socialvården och andra områden komma i direkt beröring med dessa spörsmål.

Inledningsanförandet hålles av landshövding Kjellman, varpå överläkaren vid Centralsanatoriet docent E. Hedvall talar över ämnet "Tuberkulosen och dess bekämpande i Upsala län".

Riksdagsman Jonsson i Alsen talar om De lungsjukas eftervårdsproblem samt vad som motioneras i denna sak i riksdagen. En orientering angående "De lungsjukas organisationer" ges av ordf. i De lungsjukas Riksförbund E. Frithiof. Dessutom blir det en allmän debatt om de lungsjukas eftervård och övriga problem.

Inbjudan till konferensen har utgått till samtliga riksdagsmän, landstingsmän, stads- och kommunalfullmäktige, fattigvårdsstyrelser samt tjänsteläkare, dispensärsköterskor, arbetsgivare och arbetarnas fackliga organisationer, tidningspressen och övriga som har med frågan att göra.

KONVALESCENTFÖRENING BILDAD I LYCKSELE

Med anledning av ett upprop i länsstidningarna hade på Mikaelilördagen ett 15-tal personer, intresserade för bildande av en konvalescentförening för lungsjuka, infunnit sig i Folkets hus i Lycksele.

Sedan hr Alex. Andersson i Kattisavan hälsat välkommen, höll Sixten Hammarberg, Sundsvall, ett föredrag om "Eftervårdsproblemen, yrkesutbildningen och studiefrågan" och belyste på ett utmärkt sätt alla de svåra problem, som osvikligt möter en från sjukhuset utskrivna patient.

De Lungsjukas Riksförbund har till syftsmål att söka hjälpa före detta patienter vid sanatorier att skapa sig möjlighet för omskolning och yrkesutövning, att hjälpa dem att få en effektivare och värdigare eftervård samt ge dem tillfälle till studier, som de under konvalescenttiden böra kunna taga vara på.

Det beslöts därefter att bilda en lokalavdelning av förbundet och till styrelse valdes: hrr Arne Johansson, Vägsele, Ture Tyckosson, Metseken, fröken Svea Fällman, fru N. N. Larsson och hr A. Johansson, Lycksele, med hrr Vald. Sandström, Husbondliden, Martin Andersson, Kattisavan, Dando Forsgren, Abborträskliden, och frk. Linnea Kyrk, Brattfors, och Gudrun Hedin, Lycksele, som suppleanter.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

- BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.
- BORÅS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening Ordf. David Classon, Postfack 216, Borås.
- ESKILSTUNA:** ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.
- FALUN:** Konvalescentföreningen för Kopparbergs län. Korresp. Karl Jonsson, Box 4143, Rättvik.
- GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17 lörd. 10—14.
- HALLANDS LÄN:** Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Bäckgatan 29, Varberg, sekr. Ingrid Carlsson, Godhemsgat. 18, Kungsbacka.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgatan 19, Hälsingborg.
- HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. G. Andersson, Styrmanng. 9, Härnösand, korresp. sekr. Folke Åsell, Storg. 31, Härnösand, Tel. 15 42.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.
- JÖNKÖPING:** Konvalescentföreningen för Jönköping, Huskvarna med omgivning. Ordf. Gustav Larsson, Åsenvägen 66, Jönköping.
- KALMAR:** Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celanders, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41). Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.
- KARLSKOGA:** Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Katrinedalsgat. 13, Karlskoga.
- KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.
- LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, expeditionstid månd. och torsd. 19—20.
- LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19. Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 23 61. Lokal A.B.F. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.
- LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.
- LYCKSELE:** Konvalescentföreningen för Lycksele m. omnejd. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.
- MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening. Ordf. Harry Jansson, Tingvallsg. 27, Malmberget, sekr. Asta Wäppling, Engelska 45, Malmberget. Möten hållas t. v. andra fredagen i varje månad. Lokal: Folkets hus C-sal.
- MALMÖ:** Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.
- MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Fredrik Ångman. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).
- NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Olle Bergström, Box 1, Kalix.
- NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden
- PILEÅ.** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Ivan Eng, Piteå.
- SANDVIKEN.** Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Karl Andersson, Smedsgatan 4, b. v., Sandviken.
- SIGTUNA:** Sigtunaortens Konvalescentförening. Ordf. Richard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.
- SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs Läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.
- STOCKHOLM:** FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin (Tel. 42 03 47) Expeditionen Kocksg. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. o. onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Månadsmöten hållas i H.S.B.-salen, Fleminggat. 41, andra fredagen i varje månad kl. 19.30.
- STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER:** "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström, Vegagatan 33, Sundbyberg, tel. 28 36 21. Månadsmöten hållas i Folkets Hus C-sal Sundbyberg andra torsdagen i varje månad.
- UMEÅ:** Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Arvid Lundmark, Näs, Bygdeå.
- UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Axel Zetterberg, Gammelvägen 11, Upsala. Sekr. Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala.
- ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening. Ordf. Tore Nykvist, Lindrotsgatan 23, Örebro.

— ★ —

HERMES MIXTUM

är namnet på den goda, mycket omtyckta, kaffeersättningen. Inneh. äkta cikoria.
PROVA MIXTUM — NI BLIR BELÄTEN
Säljes i parti av

KAFFIE A/B HERMES

STOCKHOLM 9. — Tel. 45 12 32, 45 10 45

Säljes i detalj på c:a 1.000 orter över hela Sverige.

INDISKA SAGOFURSTAR

- *Det var inte bara Alexander den Store och Napoleon som längtade hett till det heta Indien. Dit har i alla tider folk med fantasi längtat och en del av förklaringen härtill torde nog få sökas i ryktet om landets omätliga skatter. De indiska furstarna hålla så gott som all rikedomens glans i sina händer. Deras förmögenheter äro sagolika och ofta placerade i guldackor och ädla stenar.*
- *Fursten av Nizam har ett privat förråd av guld och ädelstenar värda 700 milj. kr. Hans årsinkomst har uppgått till 40 milj. kr.*
- *Fursten av Baroda är ägare av en så stor mängd ädla stenar och dyrbarheter att han varit nödsakad bygga en särskild skattkammare.*

Indien är de bjärta kontrasternas land, de svältande miljonernas och de stormrika furstarnas land. "Sagolandet" Indien förefaller ej längre för européen som det sagans förlovade land som det i fantasin fått utgöra. Turistande européer ha funnit att det ej finns mycket kvar av det drömda sagolandet. Andra intryck, än de som praktfulla tempel och furstepalats givit, ha bitit sig hårdare fast; fattigdomens, svältens och nödens Indien.

Moderna transportmedel, radio och press ha förkortat avstånden. Till och med det fjärran liggande underlandet Indien har fått något modernt och realistiskt över sig genom de regelbundet återkommande meddelandena om revolutionära rörelser, politik och propaganda.

De politiska företeelser, som det senaste årtiondet rapportrats från Indien, ha nog ändå varit endast bubblor på ytan. De politiska omsvängningarna ha ej varit ett verk av den stora folkmassan utan av en liten klick intellektuella, av folkledare och organisatörer. Indiens själ är och förblir oförändrad. Och på sätt och vis är och förblir Indien trots allt sagolandet framför andra. De underliga ceremoniernas, de mystiska religionernas, de självplågande fakirernas och de undergörande trollkarlarnas land... Trots all svält och fattigdom lysa än i dag de mäktiga maharadjornas underbara slott med samma prakt som i sagorna i Tusen och en natt. Rikedomarna äro fortfa-

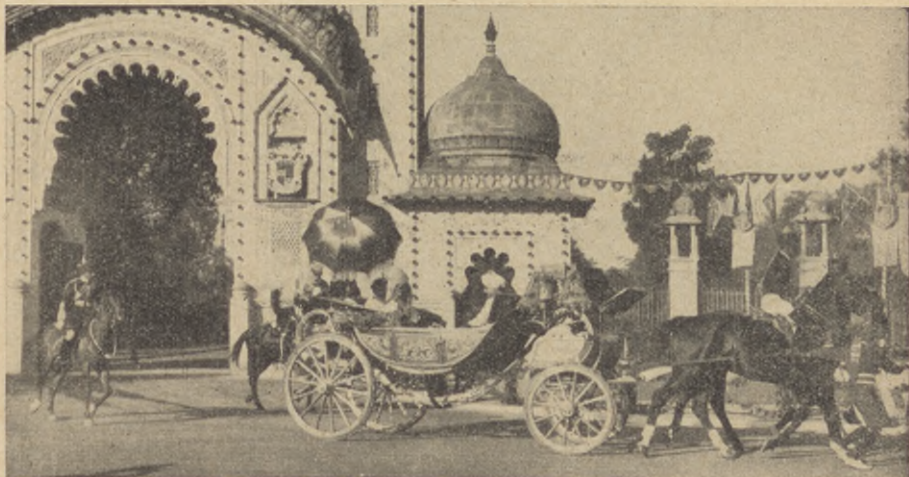
rande omätliga och de många hustrurna äro sköna som i sagorna. Medan en stor del av Indiens 120 miljoner människor svälta, ruva dessa mäktiga nabober på sina jätteskatter.

Fursten av Nizams rike, eller Haiderabad, med titeln Nizam, var den förnämste av Indiens mohammedanska furstar och icke utan anledning nämndes han på sin tid som världens rikaste man. I sitt älsklingsresidens vid King Kothi hade han ett lager av guldackor och andra ädla metaller, vars värde översteg 35 miljoner pund sterling. D. v. s. nära 700 miljoner kronor! Det beräknades att hans årliga inkomster uppgingo till c:a 40 miljoner rupier under det att statens inkomster voro omkring 382 miljoner. Fursten av Nizam avled 1911 och man fann då på hans skrivbord en brevprens, som man först tog för ett stycke oslipat glas. En noggrann undersökning gav emellertid det överraskande resultatet att denna genomskinliga och glanslösa klump inte var av glas — men var en oslipad diamant av oerhört värde.

Furstens svindlande frikostighet var berömd. Detta är endast en enda av de många historier som berättas därom:

En dag när fursten skulle tvätta sig, drog han av sig sin dyrbara diamantring, värd 1,000 pund, från fingret och räckte den till tjänaren, för att han skulle hålla i den, medan fursten tvättade sig. Tjänaren, som endera totalt missuppfattade sin höge herre, eller var nog stor filur för att se sin chans, kastade sig till Nizams fötter och tackade honom i ödmjuka ordalag för hans gåva. Fursten blev först synnerligen förvånad över tjänarens beteende, men sedan skrattade han hjärtligt — och lät honom behålla ringen. Men vad betydde väl 1,000 pund för Nizam... Han älskade att åka tåg, extratåg naturligtvis, och det hände ofta att han lät sitt extratåg stå en hel dag på stationen med ångan uppe, förgäves väntande på sin ägare. Och om någon då vågade erinra fursten om att ett helt tåg stod och väntade honom, så brukade han med orientalens lugn svara: "Är tåget till för min skull, eller jag till för tågets?"

Fursten av Baroda är en annan mäktig herre med enorma förmögenheter. Han är ägare av en så stor mängd av ädla stenar, pärlor och andra dyrbarheter, att han för förvarande av sina skatter blivit nödsakad uppföra en särskild byggnad, "Pasoik-hana", d. v. s. "Ädelstenarnas hus". Som exempel kan nämnas

Då maharadjan av Baroda tar en åktur i sin huvudstad så sker det med ståt och pompa och under utvecklande av en sagolik prakt.

att ett enda föremål i hans innehållsrika skattkammare, ett pärlhalsband, av sakkunniga blivit värderat till omkring 5 miljoner kronor.

Otaliga äro de berättelser som finnas om de indiska furstarnas rikedomar och deras försök att minska dem. Maharadjan av Jodhpur, vars residens låg flera hundra mil från Bombay lät regelbundet Bombays förnämsta frisör resa till sig för att sköta den furstliga frisyren. Maharadjan fick också därigenom möjligheten att betala den högsta summa som någonsin betalats för en enda hårklippning, nämligen 600 pund sterling. När frisören en dag infann sig vid furstens palats så meddelades det honom att maharadjan befann sig ute på jakt. Men han skulle förmodligen återkomma nästa dag. Men nästa dag fick den långväga hårkonstnären beskedet att maharadjan var opasslig. Frisören måste vänta tills fursten åter kände sig bra. En vecka förflöt, maharadjans hälsotillstånd lämnade intet övrigt att önska och frisören gjorde ett nytt försök att äntligen få göra bruk av sin sax. Men han blev åter tillbakavisad, utländska sändebud hade kommit på besök och fursten hade ej tid med honom. Sedan blev det en långvarig fest tillsammans med de utländska gästerna och dagarna gingo. Sedan kom det nya hinder i vägen för frisören, som emellertid började trivas med sin nya roll, ty varje dag utbetalades de 6 punden. Först efter tre månaders förlopp blev han i tillfälle att göra bruk av sin sax. Uppdraget, som bara tog en liten kort stund i anspråk, hade då inbringat honom 600 pund.

En annan furste hade en säregen förkärlek för rikt smyckade

"Krösus bland miljonärer" — maharadjan av Heydrabad, vars förmögenhet anses vara bland de allra största som världen sett. En del experter anse honom vara världens rikaste man. Hur som helst verkar han glad och nöjd med tillvaron.

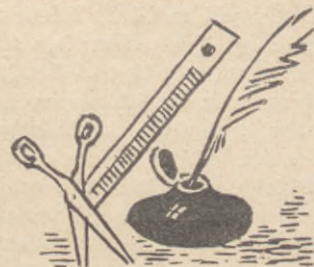
Rahjan av Berara trivs i fantastiskt prålande uniformer och i hans turban prunka ädelstenar till miljoners värde.

sängar, tillverkade av guld och silver och gärna översållade med en slösande mängd av ädla stenar till många tusen punders värde. Shahan Jehan, vars passioner äro synnerligen berömda, hade ett badrum, vars väggar voro belagda med kostbara stenar och tusentals små speglar, som hade till uppgift att återspegla hans älsklingshustrus sagolika skönhet och behag. En annan furste fann ett sällsamt nöje i att köpa dyrbara varor av de mest skilda slag, för att sedan, när han inte visste vad han skulle taga sig till med dem, sälja dem i sin tur på auktion, varvid han själv var auktionsförrättare.

Bland skattkammare som inrymma de indiska fursteskattnerna är maharadjan av Alwars skattkammare kanske den mest kända. Den innehöll på sin tid de mest sällsamma produkter av österländska svärdssmeder — hundratals svärd med gyllene och juvelprydda fästen. De finsmidda stålsvärdens blad voro prydda med infattade dyrbara pärlor, vilka vid minsta rörelse av svärdet rullade fram och tillbaka i en ränna, som löpte från fästet och ända ned till svärdspetsen. Denne furstes matbord är också av massivt silver och i kanaler på bordsskivan simma brokiga fiskar omkring, precis som om de levde. I hans bibliotek finns även en rikt illustrerad bok i vilken varje bokstav är ett fullständigt konstverk och ett under av skönhet. Boken värderas till omkring 1 miljon kronor. I furstens järnbeslagna skattkammare ligga även travar av massiva guldtackor, glänsande sma-

Litteratur

BOKKRÖNIKA

MITT MÖTE MED BÖCKERNA. 20 svenska författare berätta. Folket i Bilds förlag. 1943. Pris 3.— Folket i Bilds förlag har utan tvivel inlagt stora förtjänster, då det gällt att bland folkets stora massa sprida läsbar litteratur i billighetsupplagor. Det är ett gott uppslag att i en volym låta en del svenska författare, som på detta sätt trängt ut bland folket, skildra sitt eget möte med böckernas värld. Många av de uppsatser som på så sätt samlats i denna bok äro av biografiskt och kulturellt intresse. Vad sådana författare som Jan Fridegård, Ivar Lo-Johansson, Gustaf Hedenvind-Eriksson, Moa Martinson eller Fredrik Ström ha att berätta om sina första upptäckter i litteraturens rike kan inte vara likgiltigt. Det har överhuvud taget blivit en bok, som bör starkt stimulera till kontakt med böcker. Till dessa svenska författares vittnesbörd om bildningshunger och kamp för kunskap fogar sig en läsvärd uppsats av Gunnar Hirdman om "Boken och folkrörelserna".

SVEN KJERSÉN: GUNNAR MASCOLL SILFVERSTOLPE. Verdandis småskrifter nr 458. Alb. Bonniers förlag. 1943. 1:50. Folkhögskolerektorn Sven Kjersén kan basera sin lilla studie över Silfverstolpes lyrik dels på mångårig vänskap och den personliga inblick i skaldens liv som han därvid erhållit, dels på ett trettiotal brev från skalden. Detta har medverkat till porträttets intima karaktär. Omdömena om Silfverstolpes diktning äro ibland något vagt formulerade men i allmänhet fria från överord — om författaren också kanske något överbetonar betydelsen av en del av skaldens ungdomsdiktning: den är dock i ganska mycket efterklang och läsefrukt. Å andra sidan markeras i denna lilla skrift skaldens bundenhet vid sin hemtrakt, enkannerligen Stora Åsby gård i Rytterns socken, Västmanland.

ragder samt diamanter av sällsam storlek och skimrande pärlkedjor av oskattbart värde.

En uppfattning om de indiska furstarnas oerhörda förmögenheter får man genom att taga del av de uppgifter som finnas beträffande de väldiga förluster de ibland gjort, men som ej tycks ha bekommit dem något. Sålunda förlorade för några år sedan maharadjan av Gwalior i en process mot en engelsk kapplopningsstallägare i Calcutta den icke föraktliga summan av 240,000 pund sterling, vartill dessutom kommo de enorma rättegångskostnaderna. En av Indiens allra rikaste furstar, Sir Hari-Singh, maharadja av Kaschmir, är ägare till en förmögenhet av 12 miljoner pund och lär ha en årlig inkomst av över en miljon pund. År 1924 gjorde han en nöjestripp till Europa och hade då det tvivelaktiga nöjet att råka i klorna på ett utpresarpar. Fursten blev "ertappad" på ett lyxhotell under ett skickligt arrangerat äktenskapsbrott med en skön engelska och för att slippa skandal blev han tvungen att "försona" den för-grymmade äkta mannen med en check på 2 1/2 miljon francs.

Sitt pund förvaltade Silfverstolpe sällsynt väl, och det ligger ingen överdrift i att beteckna hans lyriks kurva som ständigt stigande: sitt bästa gav han strax före sin död i dikter som tillkommit under den nuvarande ofredens år och under hotet av den sjukdom som lade honom i en förtidig grav. Om människan Silfverstolpe ha många av hans vänner redan vittnat varmt och värtaligt. Han besatt vänskapens genialitet som endast få. Sven Kjerséns skrift omvittnar detta förhållande än en gång.

SOLVEIG LANDQUIST: MEDICIN OCH KÄRLEK. Alb. Bonniers förlag. 1943. 6:50. Detta är en roman i en serie med titeln "Moderna unga människor". Det avhandlar ett äktenskap mellan en kvinnlig medicine studerande och en ung man, som snart som färdig läkare står inför både yrkesmässiga och äktenskapliga komplikationer. Framställningen av det unga parets svårigheter och glädjeämnen — först och främst ömheten för barnet — bäres av värme. Atmosfären i den akademiska miljön är trovärdigt återgiven, människoteckningen är ännu inte konturfast, och ett drag av konstruktion kan man inte fränkänna romanen i dess helhet.

GUNNAR BRANDELL: DEN EUROPEISKA NIHILISMEN. Alb. Bonniers förlag. 1943. 6:50. Gunnar Brandell tillhör som essayist inte de lösaktiga esteterna. När han uttalar sig om litteratur sker det efter en fast värdenorm. Hans utgångspunkt är psykologisk-värderande. Han kallar själv sin ståndpunkt för humanism, och ingen kan bestrida honom rätten därtill. Vad han vänder sig mot benämner han med ett ord från Nietzsche "den europeiska nihilismen", och spåren av den finner han bland annat hos en del litterära fenomen under mellankrigsti-

Men skandalen kom till allmänhetens kännedom i alla fall när det strax därpå uppstod stridigheter om bytet och den bank i London som skulle utbetala pengarna gjorde svårigheter. I den därpå följande processen, varvid maharadjan först hemlighetsfullt och diskret uppträdde under namnet "Mr A.", måste maharadjan till slut på begäran av en rad indiska furstar, som blevo rädda för att misstänkas vara denne "Mr A", uppge sin identitet. Det var också på vippen att detta lilla äventyr i Europa höll på att kosta honom rätten till tronen. Men efter veckolånga botövningar, som skulle rena honom från denna skamfläck, sitter han nu på sin onkels tron.

De sagolika berättelserna om de indiska furstarnas omätliga rikedomar äro många, men de äro också sanna. Det finns säkerligen ännu i dag i Indien sagolika skatter hos en del furstar, men det har icke blivit någon europé förunnat att få skåda dem. Indien är ju också ett på guld, silver och ädla stenar särskilt rikt land, och skatterna och förmögenheterna äro samlade under generationer och utökas alltjämt.

S. R.

den. Han vill en bättre balans mellan kaos och historisk kontinuitet. Själv formulerar han sitt credo i följande ord: "Vägen ligger öppen framför oss. Det gäller att på allvar börja syssla med de rationella elementen i tillvaron, sedan man så länge uteslutande ägnat sin uppmärksamhet åt de irrationella, av den enkla anledningen att de verkligen blivit förbisedda. — Det motstridiga och oförnuftiga kan inte försvinna ur synfältet. Vi vet för mycket för att bli aningslösa rationalister igen, och tillvaron kommer alltid att bevara ett drag av den heraklitiska kampen; men avvägningen mellan kaos och sammanhang, mångfald och enhet kan genomföras med större rättvisa". Det är fasta ord av en man som ser både långt och djupt. De litterära uppsatser som denna bok rymmer äro prov på fördomsfri inlevelse. Det gäller i synnerhet om de djupplöjande studierna över André Malraux, revolutionären, och Jean Giono, anarkisten och dyrkaren av Pan.

ANDRÉ GIDE: VATIKANENS KÄLLARE. Översättning av Göran Schildt. Wahlström & Widstrands förlag. 1943. 9:50. I en utmärkt översättning och försedd med en klar och välformulerad inledning, som belyser Gides författarskap, föreligger nu den berömda franske författarens skälroman "Vatikanens källare". Denna bok, skriven med sprudlande intellektuell glädje, döljer under den galghumoristiska ytan hela den gideska moralen. Där finns hans frihetsbegär, hans dyrkan av det som är ungt och livskraftigt och ännu obundet av förstelnade lagar. Den som läser Gide rätt, skall finna, hur mycket positivt han i grund och botten har att ge. Han är en komplicerad, en protevsardad författare: dialekten är hans uttrycksform. I "Vatikanens källare" kommer hans lysande intellektuella egenskaper till sin fulla rätt. Det är en av hans lekfullaste böcker, en njutning för alla dem som uppskatta en moralisk och intellektuell debatt, som ofta kläder sig i det ystra skämtets form.

EBBA THEORIN-KOLARE: DET ENVISA HJÄRTAT. Wahlström & Widstrand. 10 kr. Denna roman om en inte längre helt ung kvinna, till yrket advokat, hennes ljumma äktenskap med en ordensvurm och trögmåns till karl och hennes vaknande kärlek till en man, som är efter hennes sinne, inger aktning som människokildring. De tre huvudpersonerna tecknas med säker hand och den psykologiska motiveringen klickar inte. Det sägs många förnuftiga ting i denna bok om kärlek och människors samliv. Det är överhuvud taget en roman som söker sig under ytskiktet och in mot väsentligheter. Stilen är klar och vårdad.

Johannes Edfelt.

Emil Hagström spelar upp.

Emil Hagström torde ursäktas att undertecknad inte är någon "kritiker av facket" och att jag med följande rader endast vill tacka författaren för hans nya diktsamling, "Den tanklöse spelmannen". Jag har emellertid försökt att läsa den så där mistroget som herrar söndagsbladsredaktörer brukar göra, när man någon gång beväpnat sig med hjältemod och kommer bugande med ett manus. Jag försäkrar att detta försök fullständigt misslyckats. Emil Hagström hör till de poeter, som lätt vinna gehör hos sin läsare. Redan titeln är avväpnande. Förf. är en spelman, all right, spelet skall klinga, och sen behövs det inte mer. Men man anar ju att instrumentet är dubbelbottnat och musikanten en något underfundig figur, som har en hel del på hjärtat. Hur var det Peer Gynts pappa uttryckte saken:

I store kirker og sale
mig selv jeg spilled ind,
og fossens gru og sange
veg aldrig fra mit sind.

Nå, det är ett stycke till Dovregubben, men Hagström saknar varken epigrammatisk ironi eller kontakt med den mystik, som bor i skogar, på berg och i dalom. Versen går här och där osökt i folkvisans tonart. Fastän poeten råkat hamna i den stora staden Stockholm och t. o. m. en kväll på ett Normakafé som fördrömd Klarabohem sätter ihop en "spansk fantasi" om en norrön släkting till den inte alldeles obekanta zigenarflickan Carmen. I de korthuggna första dikterna i samlingen har Emil Hagström enligt min mening bäst gett uttryck åt sin ensamhetskänsla, sin ångest och sin manligt behärskade bitterhet.

Inga stora ord
vill jag ge.
Bara fåmält tal
om mitt eget ve.
Lev du som du är van,
stäng ditt öra väl.
Ensam vill jag gå
till min egen själ.
Tag dig fränder du,
i honungens land.
Ensam går min väg
i törne och sand.

"Den tanklöse spelmannen" är alltså en liten bok, som bjuder på formell klarhet och den tjustning, som finns i det som är ärligt och äkta.

Carl Sam Åsberg.

Lampskärmar

i SIDEN och PERGAMENT samt

SIDENMÅLNING utföres billigt.

av

Fru E. ANDERSSON

Östermalmsgatan 68 D Telefon 61 60 65

Stockholm

Sidstrand -filten

Den kommer från Skandinavien
största och ledande filtfabrik

Den antika väggklockan ~

Av Gösta Segercrantz.

Monsieur Jean Ducourt gick mödosamt på sina stela ben nerför trapporna i sitt ägandes hotell "Den Gyllene Pokalen" i den lilla staden Cette i Sydfrankrike. Han torkade svetten ur pannan, tog fram sin pipa, tände den och slog sig pustande ned på bänken under akaziorna på den öppna platsen framför hotellet. Det var i slutet av juli några år före kriget. Monsieur Ducourt suckade, ty endast få turister hade på sista tiden hedrat hans hotell och förträffliga restaurang med sin närvaro.

— Det är den förbaskade värmen, mumlade monsieur Ducourt. De rika utlänningarna stanna i Marseille eller Lyon — dumt, att jag i går köpte in så många fina kycklingar för söndagsmiddan i dag — och foreller till lunchen och det halva vildsvinet, som jag hoppades skulle gå åt . . .

Han hojtade på sin puckelryggige kypare och beställde en halva vieux barsac åt sig själv. Fundersamt läppjade han på det iskylda vinet — kisade med sina närsynta ögon mot den blå himmelen och utbrast:

— Sacré bleu des mille tonnerres, — något som är mycket fullt på franska, och på svenska betyder ungefär "sabla etc. m. m. nu blir jag snart led på det hela . . ."

I detta ögonblick varseblev monsieur Ducourt ett dammoln på vägen, som i spiraler slingrade sig ner från de olivklädda sluttningarna. Ur detta moln lösgjorde sig strax därpå ett blixtrande, lackerat vidunder, som visade sig vara en hyperelegant Rolls Royce-bil av senaste modell.

M. Ducourt höll andan. I bilen sutto två herrar, — skulle de stanna vid hans hotell? Kanske bo där några veckor — eller

åtminstone göra honom äran att stanna och äta lunch . . . ? Klockan var halv två på dagen — och kocken i köket hade inte haft en enda beställning.

Nu tutade Rolls Roycen med hornet, saktade farten och stod i nästa sekund framför Hotell Den Gyllene Pokalen.

De två gentlemännen stego av. De var båda klädda i ljusa blazers och mycket vida byxor. Guldplomberna i deras tänder blänkte. Den ene av dem var mörk — den andre rödhårig. M. Ducourt gissade, att de var amerikaner — vilket också var fallet.

— Hello, hälsade den ene och gick fram till hotellvärden. Vi är hemskt hungriga för att inte tala om törsten — och den är sagolik . . . Kan vi få något gott att äta . . . ?

— Och något gammalt förnämligt vin att skölja ner maten med, supplerade den andre.

— Naturligtvis — naturligtvis, skrockade M. Ducourt inställsamt. Var så goda, mina herrar, och stig på. En trappa upp har jag en liten trevlig matsal för så distingerade messieurs som herrarna . . . Den här vägen . . . S'il vous plait, messieurs — mitt kök ska göra det bästa det förmår för att herrarna ska bli belåtna . . . Vad sägs om en läcker liten hors d'oeuvre — ett par halstrade foreller, vildsvinsstek med tryffel och som dessert en parfait på smultron . . . Fyra sorters aristokratiska ostar kan jag även bjuda på, och vad vinet beträffar, — här strök M. Ducourt sig med avigsidan av handen om munnen och vände sina pupiller mot himmelen — tja, så tors jag svära vid madonnan på, att äldre och bouquetrikare årgångar än Gyllene Pokalens källare har i sitt valv — det finns inte på denna sidan Marseille.

— Bravo, skrattade de två amerikanerna och klappade M. Ducourt på axeln. Den sistnämnde gick före uppför trappan. Och under den därpå följande timmen steg en ljuvlig doft upp från hotellets köksregioner.

Efter en och en halv timme kom den puckelryggige kyparen ner till M. Ducourt och bad honom komma upp till de två gentlemännen. De ville, sade Alfons, vilket var kyparens namn, personligen komplimentera honom för den utsökta lunchen.

M. Ducourt steg smickrad in till sina två gäster i lilla matsalen en trappa upp. De hade nu kaffe och tre sorters likörer förutom husets allra äldsta och dyraste cognac på bordet. De hedrade honom dessutom med att röka hans finaste havannacigarer till 12 frcs stycket.

— Vilken förtjusande gammal väggklocka ni har där, monsieur Ducourt, sade den rödhårige, sedan han och hans vän överströmmande komplimenterat den lycklige värdshusvärden

för den opulenta lunchen. Förlåt en fråga — men skulle ni inte vilja sälja den åt mig?

M. Ducourt betänkte sig några sekunder innan han svarade. Klockan på väggen hade han för 14 dar sedan köpt på auktion för 60 franc. Den var visserligen gammal, men guldornamenten voro mycket slitna, och den gick inte heller så särskilt exakt. Den hade en lång, förgylld pendel, som lika ljudligt som betänksamt tickade fram tidens flykt.

— Hm — jag vet inte riktigt, svarade M. Ducourt slutligen med ett illmarigt grin. Den klockan, messieurs, är en familjeklenod, ska jag säga herrarna. Den har gått i arv i min släkt i snart 400 år — från far till son . . .

— Jag betalar ett bra pris för den, sade den rödhåriga.

— Komiskt nog, skrattade den mörkhåriga amerikanen, förtjänade min vän och jag förra veckan tusen francs på en klocka precis maken till den här.

— Inte möjligt, sade M. Ducourt häpen. Hur gick det till? Ni köpte den billigt och sålde den med tusen francs förtjänst, kan jag förstå . . . ?

— Nää då, skrattade den rödhåriga. Det var i Lyon. En av mina bekanta där ägde just kopian till er klocka, monsieur Ducourt. Vi slog vad med honom om tusen francs, att han inte skulle kunna göra en sak — nämligen sätta sig på en stol framför klockan, följa pendelns gång fram och tillbaka med ögonen — och utan avbrott i två timmar högt säga: "Nu är den här — nu är den där . . ." Alltså, ni förstår — "nu är den här", då pendeln var till vänster — och "nu är den där", då pendeln var på den högra sidan . . .

— Det var välan ingen konst, skrattade värden. Och lätt förtjänta tusen francs, det må jag säga . . .

— Tror ni, att ni skulle gå i land med det, då?

— Absolut, svarade M. Ducourt.

— Ja men ni får inte avbryta er en enda gång under de två timmarna, begriper ni, sade den mörke amerikanen. Inte säga något annat ord — utan hela tiden högt uttala "nu är den här — nu är den där . . ."

— Det tycker jag är synnerligen enkelt, menade M. Ducourt i det han tänkte på, att amerikanare nog alltid är mer eller mindre rubbade. Han hoppades livligt, att de båda herrarna skulle föreslå honom att försöka.

Det gjorde den rödhåriga omedelbart.

— Har ni lust att vinna en tusenlapp, monsieur Ducourt? undrade han i det han ur sin plånbok tog fram en stor sedel och lade den på bordet.

— Även jag går med på vadet, skrattade den mörke och lade å sin sida en liknande sedel på bordet. Klockan är nu en minut före fyra.

— Jag går med på det, skyndade sig M. Ducourt att förklara. Jag börjar med detsamma. Alltså — då klockan slår sex, är de två tusen francen mina.

— Ja, visst! Förutsatt att också ni sätter två tusenlappar, monsieur.

Hotellvärden nickade och slog sig ner i en länsstol. Och i samma sekund den gamla klockan med astmatisk klang hostade ut de fyra timslagen, började han med ljudlig röst i det han vridande på nacken som en automat följde den förgyllda pendelns gång att utropa:

— Nu är den här — nu är den där . . . Nu är den här — nu är den där . . . — Nu är den här — nu är den där . . . Nu är den här — nu är den där . . .

De båda gästerna slog sig ner i soffan och gjorde all heder åt M. Ducourts likörflaskor, sedan de druckit ur den fina cognacen till sista droppen. Lagret i cigarrlådan tömdes också snabbt. — Hela tiden satt M. Ducourt samvetsgrannt på sin stol med blickarna stint riktade på pendeln och sade monotont:

— Nu är den här — nu är den där . . . Nu är den här — nu är den där . . . Nu är den här — Nu är den där . . .

Första halvtimmen gick. Plötsligt framkastade den rödhåriga:

— Det var så sant, monsieur Ducourt — ni har ju glömt att lägga upp er insats — de två tusen francen . . .

— Mej lurar du inte, tänkte värden skrattande för sig själv. Trodde du, att du skulle narra mej att säga något . . . ? Ånej — den gubben går inte . . . Och utan att avbryta sin monolog, nickade han bara med huvudet, framtog sin plånbok och lade två tusenlappar på bordet. Hela tiden framstötte han med en nu något hesare röst:

— Nu är den här — nu är den där . . . Nu är den här — nu är den där . . .

Åter förflöto tio minuter. Innehållet i tre likörflaskorna började minska. Rummet var tjockt av tobaksrök.

— Jag tror vi går ner och dricker en pilsner hos madame Ducourt i caféet, mumlade den mörke herrn, och så kan vi samtidigt deponera de 4.000 francen hos henne i kassan . . .

M. Ducourt nickade åter.

— Jaså, tänkte han, nu ville ni lura mej att prata igen. Ha ha, ha . . . Och ännu hesare ljud hans stämma, medan de båda amerikanerna togo pengarna och begåvo sig nerför trappan till caféet.

— Nu är den här — nu är den där . . . Nu är den där — nu är den här . . . När är det du — — — där när det är . . . Räd där du där — — — hu räd rä där . . .

Nerkomna i caféet, där den tjocka madame Ducourt satt vid kassan, lutade sig den rödhåriga ner mot henne och viskade:

— Madame — — det har hänt någonting hemskt . . . Er man — — ja, han har visst blivit en smula konstig . . . Han sitter på en stol och talar hela tiden med er gamla väggklocka . . .

— Milde himmel! stammade madame Ducourt förskräckt. Det är inte möjligt.

(Forts. å sid. 18.)

Gustaf Carlsson:

Ett ensamt kvarsittande blad flaggar sakta uppe i en björk. En nötskrika hojtar till borta i dungen och en hackspett hamrar en smattrande drill någonstans i en torraka. Annars är allting tyst och stilla. Endast ett vinddrag silar allt emellanåt genom trädkronorna. Det är som helgdagsvila i skogen. Stormen har rensat träden från löv och döda kvistar och det sista regnet har tvättat grenar och barr och mossor i sin stora tvagningsprocedur.

Långsamt går jag en slingrande, knappt synlig stig genom skogen. Luften är sval och syrligt frisk, men inne bland träden bor en förunderlig lä och värme. Man kan gå sakta och man kan stanna och se sig omkring utan att känna kylans sting. Alltid fångar ögat nya bilder. Dagar och skuggor växla.

Aldrig står björkstammarna vitare än en senhöstdag, där de lysa fram mellan barrträdens mörka draperi. En tallstams barkformationer och färgskiftningar framträda knappast så tydligt som efter ett höstregn. Barkens skrevor och veck på stammens nedre del synes skarptecknade som fantastiska bergskedjor i ett ökenland. Höstvåtan har framhåvt den mörka färgen på den närmast marken grova, ärriga barken, men uppåt skiftar det först i violett och sedan kopparbrunt. Längst upp i grenarnas höga loft flimrar barrrens vassa, alltid gröna nålar. Tallen är ett ståtligt träd. Inne i den djupa skogen stå furustammarna som väldiga pelare, medan kronorna välva sig likt skyar över alltsammans.

Tallen är den svenska skogens kunglighet och ryggrad. Granen med sin vida kjortel står som en drottning slank och reslig vid tallens sida. De vida grenarna gunga för höstens vandrande vind och högt upp i toppen dallrar bruna årskottar som

ringande klockor. Granens gröna dräkt blänker nytvättad och fräsch och på den mestadels kala marken skymtar ofta inne i dnklet nder grenarna rikliga samlingar av bleka dvärgsvampar. Somliga likna näpna parasoll, andra stå som tomtennissar i gula koltar och lysa i halvdagern. Men längst in under de täta ungransbestånden är marken täckt av en glänsande, klargrön mossmatta. Som den yppigaste sommaräng ligger den mjuka, gröna mossan. I fantasin skulle man vilja tro, att älverna dansat där i gläntan medan månens silverljus silat ner mellan grenarna i natten och daggens droppar hängt som tända lyktor.

Höstskog. Hur underbart rögivande är inte skogen om hösten. När all sommarens vecka yppighet skövlats av frosten, då står ändå barrskogen där med sin eviga grönska. I höstens tid, när sommarens prunkande örter bleknat och dött, då lägger man mer märke till och gläds åt det som finns kvar. De blanka, skimrande lingonrisbladen, klipprisbeståndet i dälden, det sirliga blåbärriset på tallmon samt ljungens små fina spiror äro alla skönhetsmoment för ögat. Stensötan i stenkumlen fascinerar med sina vackert tecknade ranunkelblad och de talrika bergknallarna äro klädda med allehanda grå mossor och lavar. Betraktar man ett mossparti noggrannt, finner man, att det påminner om lummiga lövskogslundar i miniatyr.

Här och där ligger brunt gräs vissnat och tovtigt. Fötterna sjunka ned i den mjuka bädden. Stegen bli tysta och liksom smygande. I en lövskogslända har ormbunken brett sin rost-röda mantel över marken. De slankiga stjälkarna daska mot benen. Bortom trädstammarna syns skogsgölen ligga ruvande och hålögd. Höstdagens dis hänger som en slöja över vattnet.

Motsatta stranden skymtar dunkelt och överkligt. Är detta den sedvanliga skogssjön? frågar man sig. Den förefaller på något sätt hopkrupen och kurande. Runt stränderna stå starrtorna blekröda och tävla i färgverkan med landkantens mörka skvattram och pors. Det intilliggande skogskärret med sitt gula gräs är som en utbrunnen eldhärd, där glöden ännu inte hunnit falna. När solljuset för en stund bryter sig genom höstdiset formar sig dagens ansikte till ett blitt och stilla gammalmansleende. Granarnas vida grenar lysa blanka i det klara solbadet. Det flimrar i furornas barrborstar och inne i grästuvornas gömmor glittra sköra vattendroppar.

Höstkog! När bullrar älgens steg som i höstens svala skog, då han plöjer fram genom avlövsade dungar. Tjädern lyfter med dånande vingslag och kommer de slokande ormbunkarna och unggranarnas grenar att gunga. Ekorren snattrar medan han rensar en grankotte. Borta i snårskogen drar mesarnas rolösa tåg fram. Vaksamt flyga de små djuren från gren till gren, från träd till träd. Man hör deras ivriga, klagande läten, ser de små dunbollarna skymtvis halkas samt åter försvinna.

Sommarens färgprakt är slut. Lövträdens grönska har gått sin kos. Markernas vecka blomprakt är borta. Sommarens blom och höstens mognad har haft sin tid. Ett vilans tysta skede för växtvärlden har begynt. Vad vi mist fyller oss människor med en viss saknad. Värmen, solljuset, blommornas färger.... Ingenting finns kvar. Skogsstjärnan, ekorrbärsörten — de vita, blyga blomljusen i dungarna lysa inte mer.

I saknaden av det vi mist är det som senhöstens mörka barrskog och de kala lövträdens sirliga grenverk blir vår glädje och vår tröst. När sommarfågningen försvunnit ha vi höstkogen kvar. När ängarna prunkade, då konvaljerna ringde i snären, lade vi kanske inte så mycket märke till de trogna furorna och granarna. Nu fångas vi åter av suset i kronorna, vi låta ögonen följa de raka tallspirornas språng mot skyn och se molnen där uppe driva förbi likt rökslöjor. Vi tjasas av stammarnas barkformationer och sköna färganser. Inne i ungsogsbestånden doftar det av kåda och barr och däven jord. Överallt fånga våra sinnen nya intryck. Uppe på höjderna slutligen se vi skogskammarna avteckna sig som vågor mot horisonten. Här och där sticker ett jätteträds spira upp som en tagg över åsarnas linjer. I ögats svep över de blånande stråken röjes kanske även en längtan bort till nya trakter, hoppet på en ny sommar — människans eviga dröm och oro.

Den antika väggklockan. (Forts. fr. sid. 15.)

— Gå upp, madame, så får ni själv se...

Detta lät den tjocka krögarfrun inte säga sig två gånger. Så fort hennes rultiga ben kunde bära henne, störtade hon upp för trappan.

Häpen stannade hon på tröskeln. Där satt hennes Jean, hennes egen Jean, som hon varit lyckligt gift med i tjugo år, och talade till klockan. "Nu är den här — — nu där du är — — Nup är du där — — hu du du där..."

— Älskade Jean, utbrast hon med gråten i halsen. Vad är det? Varför säger du så där hela tiden... Mår du inte bra?

— Nu är den här — därdu är när... ropade den älskade Jean utan att det ringaste låta sig bekommas av sin äkta vivs närvaro. Madame Ducourt störtade till trappan.

— Alfons! ropade hon. Alfons!! Kom strax upp! Patronen har blivit galen...

Kyparen skyndade upp. Han såg länge på sin vördade chef. Så pekade han menande på sin panna, rusade till telefonen och ringde efter doktorn.

Hela tiden ljöd M. Ducourts röst — — entonigt — — sövande — — i takt med väggklockans tickande: "Nu är du där — — Nu är du här... När är du där — — här är du där... Han var nu hesare än en gammal kråka.

Då klockan fattades fem minuter före sex, anlände doktorn. Han skakade betänksam på sitt grånande huvud.

— Det är *agorafobi* — eller *delirium tremens*, sade han. Ett allvarligt fall! Vi måste ge er stackars man en stor dosis ricinolja.

— Nu har jag bara tre minuter kvar, tänkte M. Ducourt med svetten i pannan. Jag blir nog stum efter det här. Men då har jag också förtjänat 2.000 bagare... Och så fortsatte han hjältemodigt monologen utan att skänka varken läkaren, sin hustru eller kyparen minsta blick. Doktorn höll hans huvud, och Alfons körde en stor sked ricinolja i hans mun. Tre gånger spottade han ut den otäcka medicinen, men fjärde gången lyckades de med förenade krafter få i honom den avskyvärda dekokten. Men då var det bara en minut kvar tills klockan slog sex.

Och nu — — nu slog klockan!

— Jag har vunnit vadet! skrek M. Ducourt glädjestrålade. Jag har vunnit 2.000 francs... Han reste sig ur stolen och torkade svetten ur pannan med Alfons' serviett.

— Han har inte blivit bättre, mumlade doktorn. Bäst att lägga in honom på sjukhuset... Men vi måste kanske först låta hämta en tvångströja...

— Tvångströja skrattade M. Ducourt. Vad pratar ni för smörja, doktor? Var är mina två gäster?

— Menar monsieur de två amerikanarna, sade kyparen. Dom reste sin väg i den fina bilen för snart en och en halv timme sen...

— Va — — va säger du? tjöt värden ursinnig och förskräckt. Har de rest...? Men — — en förfärlig misstanke steg upp inom honom — — de betalade väl sin räkning först...? För lunchen och allt vinet och likörerna och all cognacen de druckit... För att inte tala om de dyra cigarrerna...?

— Nää då... Dom sa, att betalningen hade monsieur redan fått... Jag menar, stammade Alfons bleknande, dom sa, att dom hade betalat monsieur häruppe...

— Och — — de fyra tusen francsen...? M. Ducourt vände sig med darrande knän mot madame Ducourt.

— Vilka fyra tusen? frågade hans fru ilsket. Ge honom mer ricinolja doktor...

Det vågade emellertid inte den gode läkaren. Ty M. Ducourts ögon sprutade gnistor. Och nu först förstod han — — — vad klockan var slagen.

Under den följande veckan var monsieur Jean Ducourt mycket dystert till sinnes. Och han blev först på bättre humör, då han i tidningen en dag fick syn på denna notis:

"GOTT KAP AV POLISEN I NIZZA.

I går fick vår duktiga polis äntligen tag i två durkdrivna förbrytare och svindlare, vilka en längre tid lyckats lura pengar av flera personer genom att föreslå dem att hålla vad om mer eller mindre barocka saker.

Det visade sig, att de voro ett par av flera länders polismyndigheter efterspanade amerikanare, en viss John Albernou och den rödhåriga Owen Ryal, båda från Chicago. De båda kumparnerna kunna säkert vänta sig en längre tids gratisvistelse på franska statens bekostnad."

— Nu är dom här — — nu är dom där! sade monsieur Ducourt. Och först nu skrattade han hjärtligt — — det första skrattet på en hel vecka.

HÅLAHULTS-KRÖNIKA

Det är den s. k. "tystan" på Hålahult. — Ligggurerna ute på våra sommarhallar här nere i skogen äro nu slut och vår utsträckta sommartid, ha vi med saknad fått indragen. Det betyder att sommaren på Hålahult räknas till minnena. Vad är då naturligare än att de flesta av oss patienter gör en återblick på de gångna sommardagarna och tänker, "har det verkligen varit någon sommar att tala om? — Nej! — Jo, vid närmare eftertanke har vi nog haft ganska många givande och minnesrika dagar tillsammans. Vädrets makter har ju varit lite hindrande ibland, men alla hinder är ju som bekant till för att övervinnas.

Sommaren börjar väl knappast på dessa breddgrader den 30 april, men skall min resumé bli fullständig får väl början göras där. Alltså, Valborgsmässoafton, en mycket vacker afton föresten, inleddes med att några vårsånger med känsla och kraft sjöngos av patienternas sångkör under säker ledning av hr Rude Oskarsson. Han dirigerade enl. sakkunskapen, som den verkliga Toscanini, rapporterades det i vår härvarande lokalut-sändning. Så tändes det tvenne bål mitt utanför sanatoriet och hälsning till våren hölls av vår f. d. ordförande hr Gunnar Pettersson och avslutades med ett fyrfaldigt leve, ej blott för våren utan även för vår svenska frihet och vårt oberoende, i ett dystert tidsskede. Unisont sjöngs så "Du gamla du fria".

Den 1:sta maj uppvaktade sångkören vår överläkare med att sjunga några vårsånger utanför hans villa. Trots det vackra vädret hölls det inga demonstrationer, vilket kanske måste bero på att den stora "massan" ej lider av oppositionslusta här på Hålahult.

Nästa högtidsdag var den 6 juni. Denna dag inledes ju traditionsmässigt kl. 3 med kaffedrickning, vilket brukar hållas ute i det fria på Källarbacken. I år var vädrets makter oss icke nådiga och såväl kaffedrickning, som "Svenska flaggens dags" firande i övrigt fick hållas inomhus.

Så var vi alltså mitt uppe i de varma ljusa nätternas tid. Nere i skogen under takkanten på sommarhallarna hade flugsnappare byggt sina bon, och lågo tryggt ruvande på sina ägg. Mitt utanför sanatoriet följde vi varje dag med stort intresse, en sädesärlas aldrig sinande omsorg om sina ägg. Mellan några stenar i en stenmur, som f. d. utgjorde en springbrunn, hade hon sitt näste väl skyddat. Så en dag när vi som vanligt tittade in i boet, var honan borta, men i stället för ägg såg vi då några näbbar, som glupskt och stort ideligen gapade. Nu, väntade vi med intresse på den dagen, när de skulle börja kravla sig ut ur boet och försöka ta sin första luftfärd. Särskilda svårigheter förelågo nämligen på grund av den vattensamling, som omger stenrösen. Våra misstankar häri besannades även, ty en dag fick vi se en av ungarna ligga flytande livlös i vattnet. De andra hade nog klarat sig över vattnet och fått fast mark under sina fötter, men vi tyckte i alla fall att ett tragiskt öde drabbat såväl den lilla fågelungen, som modern.

Midsommarfirandet gick som vanligt i nöjenas och regnskurnas tecken. Vi hade våra sedvanliga basaranordningar. Det kastades ringar, sköts, gissades och tombolalotterna hade en strykande åtgång. På midsommardagen hade vi äran höra den kände lutsångaren Olle Nygren, vilken med sitt fulländade framförande och sin vackra röst vann allas gillande och blev entusiastiskt hyllad efter varje nummer.

I mitten på juli fick vi sedan besök av Örebro amatörteater-

sällskap, vilka uppförde det genomroliga, men kanske även litet vulgära lustspelet "Anna-Lenas friare". Skådespelarepresentationerna voro förträffliga och arrangerandet av det hela på en av sommarhallarna bidrog inte minst, att göra det hela till en fullträff.

Ett annat minne, som nog de flesta av oss inte glömt var, att vi sände en representant till De lungsjukas riksförbunds möte i Stockholm den 24—25 juli. Någon vecka senare fick vi ta del av vad som där föredragits och behandlats genom vårt ombud hr D. Hellgren. Det som kanske mest intresserade oss var den hjälp och möjligheter till studier, såväl under sjukhusvistelsen, och konvalescentstiden, som förefinnes.

Så har sommaren avslutats med flera intressanta tävlingar. Det började med krockettävlingen, enligt utslagsmetoden. Efter en hård strid med E. Dahlin, utgick här som segrare D. Hellgren, sedan en del favoriter redan i första omgången utslagits. I den individuella golftävlingen segrade även D. Hellgren och måste otvivelaktigt tillerkännas titeln Hålahultsmästare 1943. Femlagstävlingen i golv var en annan mycket intressant tävling. Den infördes härstädes 1941 och är sedan årligen återkommande. Två stycken vandringpris är nämligen uppsatta mellan å ena sidan övre och nedre manliga samt d:o kvinnliga. Nedre manliga som förut innehade två in-teckningar i densamma, ställde upp som bergsäkra favoriter. Men "övre" tappra gäng gjorde det otroliga. De inte bara vann tävlingen, utan man kan även tala om ren utklassning. Det segrade laget bestod av W. Lundkvist, R. Oskarsson, I. Sundelin, E. Lindström, samt G. Hansson. Den kvinnliga kampen slutade med en säker seger för nedre kvinnliga, vilka nonchalant och utan större ansträngning utmanövrerade övre kvinnligas svagt spelande gäng, (med undantag av fröken Gunhild Forsberg). Hon skilde sig med heder ifrån sitt uppdrag och blev individuellt bästa kvinnliga spelare, samt räddade sitt lag från en annars oundviklig katastrof. I den sista tävlingen "femkampen", var deltagareantalet mycket stort och utan tvivel också sommarens populäraste tävling. De intressanta tävlingsgrenarna utgjorde avståndsbedömning, skjutning, krocket, golf och som avslutning en skämttävling. I de första fyra grenarna låg G. Grahn främst. De närmaste platserna innehades med växlande lycka, allteftersom tävlingen fortskred, av D. Hellgren, G. Åstrand samt G. A. Pettersson. När den sista grenen återstod var ställningen för de tre främsta, G. Grahn 21 poäng, G. A. Pettersson 22 och D. Hellgren 25,5 poäng. Det var tydligt, att striden skulle komma att stå mellan de två förstnämnda. Som segrare utgick också G. A. Pettersson, sedan hans värsta konkurrent G. Grahn "missat" sista grenen. Prislistan för de fem bästa blev: G. A. Pettersson D. Hellgren, A. Wedin, G. Åstrand, G. Grahn.

Detta var finalen på sommarens tävlingar och även slutet på den egentliga sommaren. Klockan ringer nu strax för uppstigning och några patienter börjar att bli oroliga i sina vilstolar. Ett par ekorrar jagar omväxlande varandra och hoppar med mjuka språng från träd till träd. Det är en vacker syn, att ligga och se deras lek och höra deras smackande när de rusar upp mot en talltopp. Skuggorna blir allt längre och längre för varje dag och solen allt lägre. Sommaren är redan ett minnet blott och hösten med dess färgrika skiftningar har börjat.

Gason.

En Annat

Ovanstående vackra tavla av konstnären Hjalmar Arleman utgör omslaget till Status julnummer, som utkommer i slutet av november. Det är utfört i tre-färgstryck och kommer att göra sig charmant på läsarens julbord, där det naturligtvis inte får saknas.

Som vanligt

ha vi, som det brukar heta i den bättre reklamen, inte skytt vare sig kostnader eller besvär för att Status julnummer skall bli så värdefullt och läsvärt som möjligt. Framstående skaldar, författare och konstnärer ha mobiliserats. För att börja med skalderna ha vi som medarbetare lyckats förvärva ingen mindre än sekreteraren i Svenska Akademien, Anders Österling, som har skrivit en vacker dikt, "Årstidens blommor". Vidare medverkar Nils Bolander och

Nils Ferlin,

som iklätt sig Lars Wiwallius skepnad och strängar sin lyra till dygdädra och Högvälborna jungfrun Gertrud Grijp. Ferlin är väl landets populäraste skald, och de vänner av hans diktning, (och de äro inte få) vilka ännu inte lyckats förvärva hans diktsamlingar kunna glädja sig åt att dessa inom kort utkomma i nya upplagor. Detta som parentes och litet gratisreklam åt Bonniers.

Många värdefulla noveller

finns det också. För dessas kvalitét svara sådana namn som Erik Asklund, Ove Ekelund, Ragnar Holmström, Josef Kjellgren och Henry Peter Matthis. Gösta Rybrant (den populära sign. Flips i Aftonbladet) skriver ett roligt kåseri om hur man gör en operett och dessutom har

Karl-Gerhard

lovat medverka med ett kåseri. Verskåsåren och tecknaren Martin Nilsson uppträder med en hel del goda råd om hur man lämpligen bör begå en kristidsjul, och de litterärt intresserade undfågnas med en välskriven essä av Johannes Edfelt om finlandsskalden Elmer Diktonius.

Hela Sveriges radiofrågesportmagister

(långt ord!) Gösta Knutsson svarar för julpristävlingen. Det gäller att avslöja Eugenia, en vidlyftig dam, som skriver brev på 1800-talet och talar om saker och ting, som inte fanns då. Det gäller för läsaren att avslöja Eugenia. Och det lönar sig, ty 50 kr. vinka för första pristagaren.

Dessutom

innehåller julnumret reseskildringar, bl. a. av Ellen Rydelius och alltsammans är mycket rikligt och flott illustrerat. Kontentan av det hela är att Status julnummer är årets förnämsta jullektyr till ett pris av futtiga en och femtio. Den som inte skaffar sig denna förnämliga julläsning firar inte jul på rätt sätt.

Så mycket är säkert.

Red.

När författaren Jean Baptiste Molière år 1673 avlidit, förklarade ärkebiskopen i Paris, att stoftet inte skulle få begravas i vigd jord — Molière var inte känd som prästvän.

Ludvig XIV sände bud efter ärkebiskopen och sökte övertala honom, men detta var omöjligt.

— Hur långt ner räcker den vigda jorden? frågade kungen till sist.

— Omkring 8 fot, svarade ärkebiskopen, då han ju måst svara något på konungens oväntade fråga.

— Gräv då Molières grav 12 fot, förklarade Ludvig.

Och så skedde.

En sorgelig visa om en rökares hemska äventyr

En visa vill jag dikta,
god avsikt pennan styr —
en rökare skall bikta
ett pinsamt äventyr.

En dag i denna månad
så var ransonen slut —
förgäves all sin trånad
sjöng arme rökarn ut.

Han satt i trevna stugan
och var så tvär och sur
så att den stackars frugan
fundera ut en kur.

Hon gick i kokvråskåpet
och hämta utan krus —
förlåt det arma våpet!
en tesurrogatkardus.

Av dessa gröna blader
hon några nypor tog
och satte sig så glader
till kärleksverk — och log.

Hon klippte silkespapper
och rullade så nått —
i flera små etapper —
en krokig cigarrett.

Med något klister klibba
hon papperet — men hur! —
och dröp på denna bibba
en droppe nervtinktur.

Hon sade: Käre make,
dig fröjde i ditt sinn,
din rök du ej försake —
känn på tobaken min!

Dess rök skall dig uppliva
och återge humör,
och jag skall ständigt bliva
din tobaksfabrikör.

Förövildad i sitt sinne
och plågad av sin brist
tog maken denna pinne
och tände den till sist.

En kvast av gnistor yrde
kring frugans papyross,
som sedan tveksamt pyrde
för offrets första bloss.

Den arme mannen blekna
och hostade och nös —
han kände knäna vekna
och darrade och rös . . .

Han langade eländet
i spisen, tog en krök,
och sade: Kära vän, det
var alltför kraftig rök.

Och när den hulda makan
tog till ett litet snyft,
han tog'na under hakan
och sade: Ej ett dyft

kan rökarns plåga lätta
om tobak ej han har,
ty *intet* kan ersätta
den varan. Saken klar!

Bes

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

MÄSTARE VID TOLV ÅR.

Av schackspelets stormän har Capablanca (dog förra året vid 54 års ålder) legendarisk berömmelse för sina prestationer i de tidigaste barnåren. Han kunde spela schack innan han fyllt fem år. När han vid tolv års ålder besegrade Kubas mästare, behärskade Capablanca redan schackspelet som en mogen mästare. Att detta inte är någon överdrift, även med nutida uppfattning om en mästars spelstyrka, visar klart efterföljande parti, som Capablanca spelade mot kubanske mästaren vid tolv års ålder. Om detta parti yttrade Capablanca tjugo år senare, då han stod på höjden av skicklighet: "Jag kunde inte spela bättre i dag, med större styrka, större effektivitet".

DAMBONDESPEL.

Tolfte matchpartiet, spelat i Havana 1900

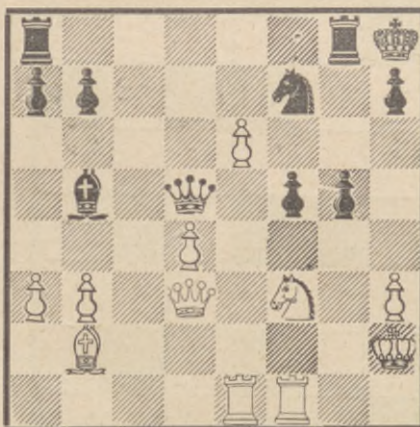
Capablanca.	Corzo.
1. d2—d4	d7—d5
2. Sg1—f3	c7—c5
3. e2—e3	Sb8—c6
4. b2—b3	e7—e6
5. Lc1—b2	Sg8—f6
6. Sb1—d2	c5×d4
7. e3×d4	Lf8—d6
8. Lf1—d3	0—0
9. 0—0	Sf6—h5
10. g2—g3	f7—f5
11. Sf3—e5	Sh5—f6
12. f2—f4	Ld6×e5
13. f4×e5	Sf6—g4
14. Dd1—e2	Dd8—b6
15. Sd2—f3	Lc8—d7
16. a2—a3	Kg8—h8
17. h2—h3	Sg4—h6
18. De2—f2	Sh6—f7
19. Kg1—g2	g7—g5
20. g3—g4!	Sc6—e7
21. Df2—e3	Tf8—g8

Naturligtvis vore 21. —, f4 till vits fördel.

22. Ta1—e1	Se7—g6
23. g4×f5	Sg6—f4†
24. Kg2—h2	Sf4×d3
25. De3×d3	e6×f5
26. c2—c4	Db6—e6

Situationen är kritisk för svart. Den 12-årige Capablanca betvingar nu sin motståndare genom en oemotståndlig kombination.

27. c4×d5 De6×d5
28. e5—e6! Ld7—b5
Ställningen efter 28, — Ld7—b5.

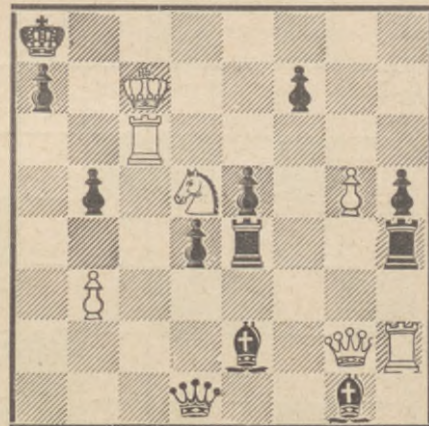

29. Dd3×b5!! Dd5×b5
30. d4—d5† Tg8—g7
31. e6×f7 h7—h6
Eller 31. —, Tf8, 32. Sd4, D×d5, 33. Te8, D×f7. 34. T×f8†, D×f8. 35. S×f5 och vinner.
32. Sf3—d4 Db5×f1
Förtvivlan. Hopplöst är också 32, Dd7.
33. S×f5 jämte L×g7. Tg7×f7
33. Te1×f1 Tf7×f5
34. Tf1×f5 Kh8—h7
35. Sd4×f5† Ta8—f8
36. Sf5—e7 h6—h5
37. Kh2—g2 g5—g4
38. d5—d6 h5×g4
39. h3×g4

40. Lb2—e5 Kh7—h6
41. d6—d7! Tf8—d8
42. Sf6—g8† Tg8×g8
Annars 43. Sf6 åtföljt av Lc7. 43. Lc5—f6 och efter ytterligare ett antal drag gav svart upp.

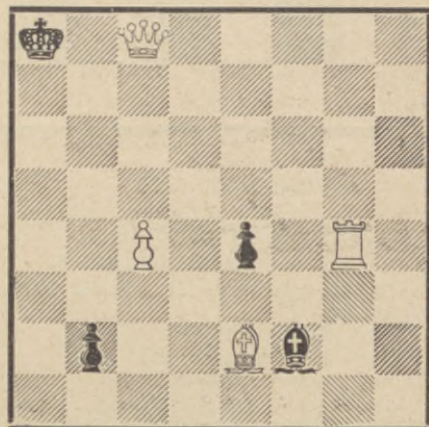
Lösningar. Problem nr 86: 1. Kf2. Problem nr 87: 1. Da8.

PROBLEM NR 88. För Status av Gust. Larsson.

Matt i tre drag.

STUDIE. Av K. A. L. Kubbel.

Vit drar och gör remi.

Hushållsskolan Margareta

Även i dessa tider goda och rikliga måltider till billiga priser.
Rabatt genom kupongsystem.

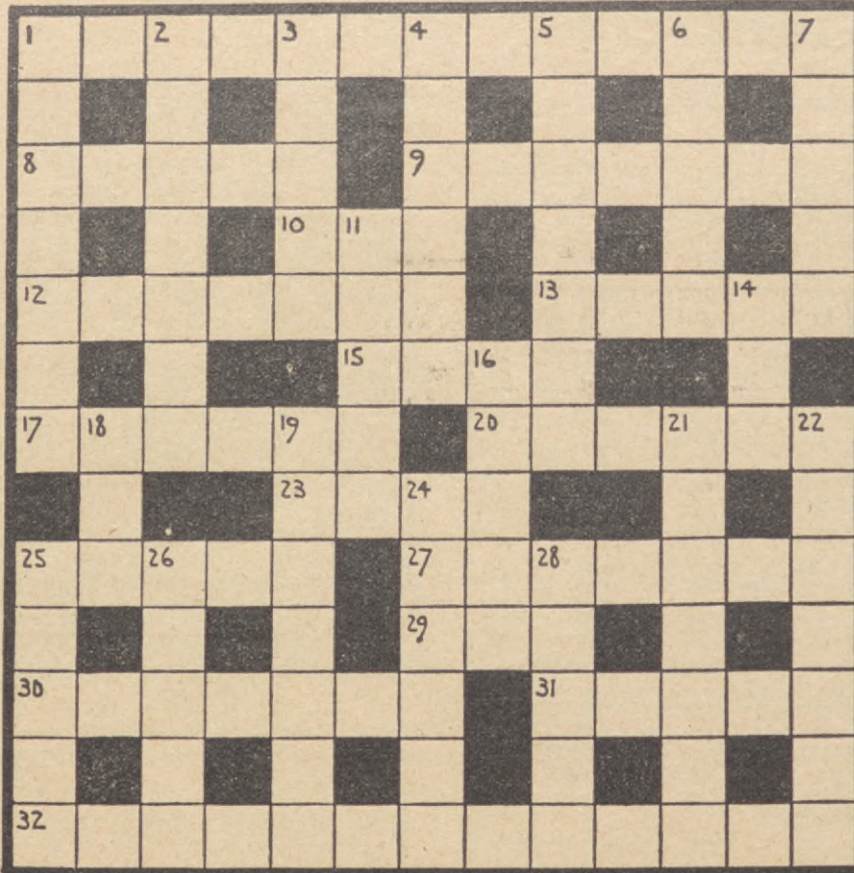
STOCKHOLM: Norrmalmstorg 1
Drottninggatan 69
S:t Eriksplan 2
FENIX, Ad. Fr. Kyrkog. 10

BORÅS
HÄLSINGBORG
LINKÖPING
ÖREBRO

GÖTEBORG
JÖNKÖPING
MALMÖ

Matsalar Festvåningar Butiker Elekhäuser

KORSORD NR 11

VÄGRÄTA ORD.

1. En man från tidningskvartret eller mindre grumlig dryck. (13)
8. En som tar fasta på allvar. (5)
9. Här bo många norskar, de där fånga torskar. (7)
10. Pigg på puts. (3)
12. Buss av äldre typ. (7)
13. Vad är den sistfödde? (5)
15. Etapp på vägen till Indien. (4)
17. Är väl den som mokat i trettio år. (6)
20. En som behändigt ändrar om utseendet. (6)
23. Vid en sådan gick Tegnér och dikta-de Svea. (4)

25. På kungens födelsedag. (5)
27. Tyder på verklig smärta. (7)
29. Vad är sanning? (3)
30. Oas i eget hus. (7)
31. Kanske en oljeprodukt. (5)
32. Han skrev med äkta gallisk esprit. (13)

LODRÄTA ORD.

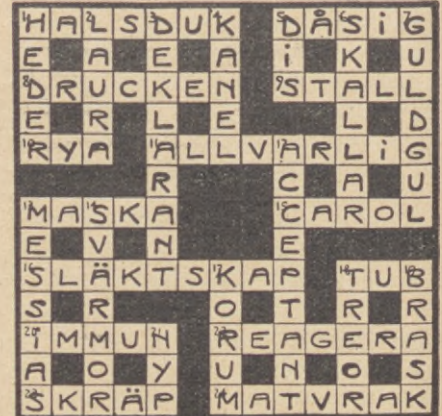
1. Kan man kalla en skomakare, annars är det en som har betalt för att klappa i händerna. (7)
2. Ett vanligt klockslag. (7)
3. Boskillnad och lösöreköp. (5)
4. Hjälten i Singoalla. (6)
5. Kärvtänligt sätt, som dock inte går för sig med en alltför korpulent människa. (7)
6. Atlas. (5)
7. Vit pärla. (5)
11. Numera i dvärgformat lämpat för moderna krypin. (5)
14. Inte så här års, om vi få be! (3)
16. På bete. (5)
18. Hade Beethoven för musik. (3)
19. Frid i skymningen. (7)
21. En som har tömmarna i sin hand. (7)
22. De ha lämnat spår efter sig i svenska bygder. (7)
24. Har Walt Disney en hel stab. (6)
25. Det är att ta ut det bästa. (5)
26. Specialist på drill. (5)
28. Hos den som lider av pose-sjuka. (5)

LÖSNINGAR

till korsord nr 11 skola vara oss tillhanda senast den 15 dec. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i januarinumret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 11".

LÖSNING TILL KORSORD NR 9.

Pristagare: 1:sta pris, 10 kr. till Signe Jonsson, S:t Eriksgatan 17 B II, Stockholm; 2:dra pris, 5 kr. till fru Elin Norrman, Kyrkogatan 8, Skellefteå.

Den gamla hönan: — Ja flyga det kan dom, men lägga ägg är det värre med.

Jukon hjälper!

Jukon särsalva håller vad den lovar. Den är ett effektivt medel mot hämmorroider, klåda, ansvällningar och ömma fötter. Mot frost och köld är Jukon utmärkt.

AKTIEBOLAGET JUKON, Göteborg

ALVESTA

En herre med smak
ekiperar sig hos
A X B E R G S
Alvesta Herrekipering - Tel. 35

BETALD ANNONSPLATS

BODEN**Hedenbrons Kafé**

rekommenderas vid utflykter och
promenader

Gott kaffe. — Hembakat bröd
Telefon 23 57 — BODEN

ALLT FOTOGRAFISKT

i bästa utförande från
HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
BODEN Telefon 27 78
Zeiss-Ikon-Kameror och Film.

**ELEKTROTEKNISKA
BYRÅN**

Boden. Tel. 22 55

REKOMMENDERAS

B E R G E R S

Urmakeri-, Guldsmeds- & Optiska affär
Telegrafhuset BODEN
REKOMMENDERAS
Alltid väl sorterad — Tel. 21 78

**SPECERIER - KONSERVER
FRUKT - CHARKUTERIVAROR****Nils Vestberg**

Drottninggatan 10 Telefon 24 30

C. H. BAUDIN

BAGARE - Kungsgatan 59

BODEN. Tel. 26 36

RÜDENS HERREKIPERING

Spec.: Stilkkläder

Boden Tel. 20 65

**BEGRAVNINGSBYRÅN
ANNA SYNNERGREN'S EFTR.
(Runa Synnergren)**

Fabriksgat. 19. Tel. 21 60.

Hela begravningar ombesörjas. Likkistor,
stor sorterin; stoffade ekimit., äkta ek,
sarkofag- och eldbegängelsekistor. Or-
der till landsorten expedieras omsorgs-
fullt omg. — Allt till billigaste priser.

P. H. JÄRNFELDT'S

— Måleri & Färghandel —

utför allt vad till yrket hör. Vid
rumsrenoveringar m. m. infordra
offert. Allt i moderna tapeter, fär-
ger och fernissor m. m.

Butik Brännargatan 2

Tel. 28 01 — BODEN — Tel. 28 01

BODEN

G. SUNDBERGS
★ **MÖBELAFFÄR** ★
MÖBLER — MATTOR — GARDINER
Telefon 23 81 Telefon 23 81
BODEN

**A X E L L A R S S O N
P L Ä T S L A G E R I**

Brokläppen BODEN Tel. 11 32

Utför alla slag av till yrket
hörande arbeten. Infordra offert

KEM. TVÄTT och ANGFÄRGERI

Inneh. R. LUNDMAN

Ågatan 14 — BODEN — Tel. 24 05

Rekommenderar sig till prompt utföran-
de. Förstklassigt arbete.

UNIFORMER OCH KAPOR
kemiskt tvättas o. renoveras**ALLT ISKIDOR**

Anders Perssons Splitkein. Stavar, Bind-
ningar, Vallor, Skidskor. Stor sortering i

WALLSTENS JÄRNHANDEL, BODEN
Tel. 10 43 — 43

E. A. HEDMANS**BAGERI, KONDITORI och KAFÉ**

Kungsgatan — B o d e n — Telefon 280

REKOMMENDERAS
Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

Vid behov av **K L Ä D E R** vänd
Eder med förtroende till

MATSSON & NÄSLUNDS EFTR.

Skrädderi- & Herrekipering

B O D E N Telefon 20 98

En gedigen sak

får Ni alltid vid köp hos

OSSIAN FORSLUND

Urmakare - Guldsmed - Optiker

Nya Konditoriet

REKOMMENDERAS

Gott kaffe och bröd ★ Telefon 25 69

OMNIBUS

uthyres för längre och kortare
turer. Turlista för bussarna Bo-
den—Luleå, Boden—Sandträsk och
Boden—Älvsbyn tillhandahålles i
omnibussarna.

BODENS OMNIBUS A.-B.

Rt. 29 21, 10 06 och 20 90.

L. Eriksson. H. Nyman, V. Eriksson
Hyvlade och ohyvlade

TRÄVAROR

Parti- o. minutförsäljning
Nordlunds Såg & Hyvleri
Boden. — Tel. 28 19

N. G. LIDFELDT'S PLÄTSLAGERI

Telefon 23 13.

— ALLT INOM BRANSCHEN —

REKOMMENDERAS

MALM & SÖDERBLOM

— Guldsmedsaffär —

DROTTNINGGATAN 19 — TEL. 24 06

FORSBERGS BOKBINDERI

— INRAMNING —

Drottninggatan 12 — Telefon 20 49

ALLTID FÖRSTKLASSIGT ARBETE

Köp handsken i Specialaffären

Dam-, Herr- och Barnhandskar
Väskor, Strumpor stor sortering

HANDSKMAGASINET

Tel. 12 52 Kungsgat. 29 Tel. 12 52

**ALLA SLAGS
BYGGNADSARBETEN**

utföras

SKYDDSRUM iordningställas till hu-
mana priser.

Byggmästare BERTIL SELBERG

Adr. Erikslund 16, BODEN Tel. 15 24

JEAN FORSBERGS**FRISÉRSALONG**

Bankhuset - BODEN - Tel. 21 41

Herr-, Dam- & Barnklippning

VID BEHOV AV BIL

Ring

NY TAXI

(Namnanrop)

Drottninggatan 24

**NYA HEMBAGERIET
BODEN**

Kungsgatan 19 — Rikstelefon 414

Färskt välsmakande **KAFFEBRÖD**

Konfekt o. Karameller

LGONS Livsmedel

Svartbyvägen 1 — Tel. Boden 20 55

NYSTEDT'S**KONDITORI & BAGERI**

Kungsgatan 38 — BODEN

REKOMMENDERAS

Tel. 26 05, 13 65 - Bost. 26 05

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & C:o, Hednoret

Telefon Boden 65 16

Söderströms**SPECERI- & DIVERSHANDEL**

BODSVEDJAN — TEL. BODEN 24 42

BODEN**KRÄNGLAR EDER RADIO?**

VÄND EDER DÅ TILL OSS!
Alla ledande märken alltid på lager. Fullständig radioservice. — Gamla apparater tagas i utbyte.
Gösta Johanssons Radioaffär
Drottninggat. 8. Boden. Tel. 24 89

GRUS och SAND

Försäljning av grus och sand. Utför transporter av alla slag.
JOHN R. JOHANSSON
TRAFIKBILÄGARE
Svartbyn. Tel. 11 08

VÄLKOMMENTILL**Konditori CECIL**

KUNGSGATAN 23 - BODEN

**GÖREDRA INKÖPI
BODENS MODE- & KAPPAFFÄR**

NI BLIR ALLTID BELÄTEN!
Telefon 21 90.

BOLLNÄS**BOLLNÄS ELEKTRISKA BYRÅ
E. HAMMARLUND**

Telefon 104 54
INSTALLATIONSBYRÅ
REPARATIONSVERKSTAD

God mat till skäligt pris

MJÖLKBAREN Bollnäs.

TAKTEGEL

av erkänt god sortering och kvalitet.
Undersökt av Statens Provningsanstalt.
Humana priser. Begär prov!

SÖRÄNGS TEGELBRUK

Tel. 390 19 SÖRÄNG Tel. 390 19

VI REKOMMENDERA:

För skogsarbetaren en Urafors huggyxa & barkspade. För sportmannen en Urafors sportyxa. För hemmet en Urafors vedyxa & en köksyxa.

URAFORS YXFABRIK, Edsbyn
Grundad 1860 — 75 år 1935
C. O. Åberg & Co.
Tel. 23 o. 33. Telegr.-adr. Urafors, Edsbyn

BETALD ANNONSPLATS

BORENSBERG**NYA MODEAFFÄREN**

(SIGNE JANSSON)

REKOMMENDERA S

Tel. Borensberg 38.

BORENSBERG**KARL JOHANSSON**

Borensberg Tel. 51

Väl sorterad i Specerier & Konserver.
Bosättnings- & Presentartiklar. Stor
sortering i VAXDUK & LINOLEUM-
MATTOR, STRAGULAMATTOR.

BYGGMÄSTARE**Oscar Wallqvist**

Borensberg 124
INFORDRA OFFERT!

BORLÄNGE

Det dagliga BRÖDET
köper Ni naturligtvis hos

EMIL J. SYLVENS
Bageri ★ Tel. Borlänge 116 78

BÄCKSTRÖMS KEMISKA

Borganäsvägen 14 — Tel. 102 96
Borlänge

KEMISK TVÄTT - FÄRGNING
PRESSNING - Herr- och Damklä-
der alla slag - -Fackmässigt utfö-
rande - L å g a p r i s e r .

SENASTE NYTT

i möbler, mattor, gardiner, dubbel-
soffor, ottomaner till lägsta möjliga
priser hos

AB Axel Helldéns Möbleringsaffär
Tel. 101 73 och 109 73 Borlänge

Platsens bästa bröd
från

ERIK BJÖRKES BAGERI
Borlänge Tel. 111 70

BETALD ANNONSPLATS

**BORÄS och SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN**

MEKANIKA, VERKSTADEN AUTO
Olofsholmsg. 16. Tel. 116 05, 124 02, 147 41

**BIL-RESERVDELAR
REPARATIONER
BÄRGNINGAR****BORÄS EXPORTAFFÄR**

Köpare till
Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20
— BORÄS —

**KASTENHOW MATSALAR
(EDLA DAAG)**

Österlånggatan 8 BORÄS Tel. 133 62
REKOMMENDERA S
GOD MAT BILLIGA PRISER
A b o n n e n t e r m o t t a g a s
måltider även för avhämtning.

**BORÄS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN****BIL-SERVICE**

Auktoriserad reservdelsförsäljare för
Plymouth-delar. — Utför reparatio-
ner för alla slags bilar. **Bärgningsbil**
hela dygnet Tel. 146 93

NILSSONS

Mek. Verkstads Eftr. A.-B.

Bryggaregatan 16. Tel. 103 79

Utför allt inom branschen
till lägsta möjliga priser.
Begär offert! Reel behandling.

**HULDA OLSSONS
BEKLÄDNADSAFFÄR**

Allégatan 13 Tel. 122 62

REKOMMENDERA S!

Axel Högberg — Rörläggarfirma

Utför: Värme- och Sanitetsanläggningar
av alla slag. Ang-, Kok- och Tvättan-
läggningar. Program och kostnadsförslag
på begäran. Tel. bost. 121 54, förråd
Magasinsgatan 131 32.

AXEL HEDLUNDS**MALERIAFFÄR**

Engelbrektsg. 7 - BORÄS - Tel. 132 42
INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG!

LAGERBODEN, Borås

Den moderna detaljhandeln för
ALLA SAMHÄLLSKLASSER
Specialité: STRUMPOR - TRIKA

LAGERBODEN, Borås

BETALD ANNONSPLATS

ENKÖPING**Reparera Edra motorfordon hos oss!**

Med erfarna och pålitliga montörer
åtaga vi oss reparationer av alla slags
bilar, traktorer, motorcyklar och båt-
motorer. Smidesarbeten för motorfordon,
svetsningsarbeten, omslipning av cylin-
derlopp, lagring och laddning av batterier
m.m. Gengas, kol o. ved. **Bärgningsvagn-
AUTOCENTRALEN, ENKÖPING**
Tel. 636, 637. Verkmästarens bostad 336.

A.-B. K. A. SCHILDS**SÄGBLADSFABRIK
ENKÖPING**

Tilverkning av:
Bågfilsblad, maskinsågblad, slitsfräsar
o. metallfräsklingor av högsta kvalitet.

Enköpings BEGRAVNINGSBYRÅ

Tel. 106 Kyrkogatan 33 Tel. 106
(Nära Busstationen och Stora torget)

Vår uppgift är att taktfullt och försynt
ordna allt, som står i samband med be-
gravningen. — Allt inom branschen till
billigaste priser. — Ombesörjer svep-
ningar även i Uppsala och landsorten —
Vänd Eder därför vid behov med för-
trende till oss. - BALSAMERING

ENKÖPING

FELIX BLOMQVIST

— Ur- & Guldsmedsaffär —

Tel. 243 — ENKÖPING — Tel. 243

Armbandsur vattensäkra och stötsäkra
PRESENTKORT - REPARATIONER

ENKÖPING S KVARNSTENSFABRIK

ENKÖPING — TELEFON 193
tilverkar maskiner för kvarnar och
spannmålslagerhus, utför ritningar
och planerar nyanläggningar och
ombyggnader — Specialtillverkning
av såll och sorteringsanläggningar
för mineralier och andra produkter.

ESKILSTUNA

MARTIN NORDVALLS PLÅTSLAGERI

Bergsgatan 4. Tel. 24 35 Ankn. Bost.

UTFÖR ALLT SOM TILLHÖR YRKET
Reelt utförande! Humana priser!

FALUN

Östlunds Järnhandel

Holmtorget - Falun - Tel. 88, 588

REKOMMENDERAS

STÄMPLAR

och alla slags

TRYCKSAKER

A.-B. Lindarnas Tryckeri, Falun

Sedan 75 år

ledande i speceribranschen

Knut Lindholm A.-B. Falun

BILSKROTNINGSCENTRALEN

Tel. 23 81 FALUN Tel. 23 81

Köper och säljer begagnade bilar och
motorcyklar — utrangerade motorfor-
don uppköpas.

A WIKLUND Konsthandel & Ramaffär

Åsgatan 23 — FALUN — Telefon 639

PRESENTKORT

Etsningar, Oljemålningar m. m. av fram-
stående konstnärer. Keramik, Byster, Fo-
tografiramar, Fönsterglas, Spiegelglas.
Bilrutor o. Ramlister försäljas i parti o.
minut. Inramningar - Glasinsättningar,
Förgyllningar - Blyinfattningar

BYGG med TEGEL

Innan Ni bestämmer Eder för bygg-
nation infordra offert från oss å
Murtegel, Lättegel samt Högporöst
tegel. Vår tillverkning garanterar
Eder en prima vara.

BACKA SÄG- & TEGELVERKS A.-B.
Korsnäs - Tel. Falun 15 22 o. 10 01 a.

— Chefen kan gärna få beordra razzia
flera gånger på den här nattklubben!

FALUN

HOLMENS HERREKIPERING

FALUN

Holmgatan 26 Telefon 10 74

Rekommenderar sina förstklassiga
ekiperingsartiklar

Stilfulla

MÖBLER och INREDNINGAR

på beställning hos

John Alsterlunds Möbelverkstad

Falun, Norslund - Tel. 16 68

Välgjort arbete Humana priser

FJUGESTA

Bese vår

MÖBELUTSTÄLLNING

Källgatan 17 — Västerås — Tel. 325 47

A.-B. JOHANSSON & SÖNER

Fjugesta

GÄLLIVARE

Alfa Danielssons

MODE- & PÄLSVARUAFFÄR

Stor sortering i Pälsar och Skinnvaror.
Kappor, Hattar, Klänningar.

ALLTID NYHETER. — TELEFON 110

HILDING FORSBERGS

FRUKT- & KONFEKTYRAFFÄR

REKOMMENDERAS

Order till landsorten expedieras

snabbt o. omsorgsfullt

— TELEFON GÄLLIVARE 173 —

KAFÉ DUNDRET, GÄLLIVARE

Rekommenderas för kafébesök
och brödköp.

Begravningar anordnas.

Telefon 57.

E. Selldahl & Co.

AGENTURAFFÄR

Gällivare.

Tel. 162

GÄLLIVARE

J. F. SJÖSTRÖMS Snickerifabrik

Levererar de bästa snickerier såsom:
Fönster, dörrar, Trappor, Moderna köks-
inredningar, Affärsinredningar, Möbler
m. m. Välgjort arbete garanteras.

Tel. 177 GÄLLIVARE Tel. 177

Till allmänhetens tjänst

FINNS ALLTID EN BIL

FALCKS AKERI ★ Tel. 21

GULDSMED A. GAHM

Telefon 281

Vigsel- och förlovningsringar. Egna sil-
verarbeten. - Gravering. - Reparationer.

JOHN HEDMAN

Parti & Agenturaffär

Tel. GÄLLIVARE 181

AKTIEBOLAGET

Nordsvensk Träexport

Tel. 112 GÄLLIVARE Tel. 112

Ständigt i lager:

Sågade och hyvlade TRÄVAROR

i alla förekommande dimensioner

Stor sortering av Listverk.

BIRGER

BLOMGRENS LAST

BILSTATION

Tel. 208

GÄLLIVARE

HOTEL CECIL

Rekommenderas

BRA — BILLIGT

Inneh.: M. STRANDBERG

Telefon 56.

ÖSTMANS EFTR.

• Herrekipering •

(E. Petterson)

REKOMMENDERAS

Stort urval av Kostymer, Skjor-

tor, Underkläder m. m.

Telefon 290 — GÄLLIVARE

RADIO- & SPORTAFFÄREN

GÄLLIVARE

Tel. 207

Radioapparater - Serviceverkstad

VID BEHOV AV BILSKJUTSAR

ring 170

SANDBERGS BILSTATION

O. H. LUNDKVISTS

Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga
produkter rekommenderas

GÄLLIVARE

Telefon 135

G Ä V L E

J. Hedmans

LITOGRAFISKA TRYCKERI

Eft. LISA KRUSE

Spec.: Reklam-, Emballagetryck m. m.
Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 28 92

B U S S - C A F É E T

(FULLSTÄNDIG KAFÉRÖRELSE)

G ä v l e Tel. 65 73

OBS! Även till avhämtning och utskickning.

G Ö T E B O R G

BIRGER ERIKSSON Juvelerare

Engelbrekts gat. 39 B (hörn av Arkivg.)
Telefon 16 25 05

Förlovningsringar o. Vigsleringar

N y s i l v e r

Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser.

H A L M S T A D

HOVFOTO HALLBERGS EFTR.

N. Widelund

Storgatan 33 Telefon 609

R E K O M M E N D E R A S

Vid framkallning och kopiering
anlita **ZENTA**, Brogat. 7, Halmstad
Kameror, kinokameror, film, plåtar, album o. fotografiramar i rikhaltig sortering
Serie-fotografering, 15 o. 30 bilder kr. 3:50

Beakta vikten

för de lungsjuka att vårda
sina tänder!

CITY DAMSALONG

Brogatan 28 II vån.

Senaste yrkesnyheter.

Specialavdelning för skönhetsvård. Pedicure. Manicure. Härfärgning. Hårtoning
Telefon 37 72 Telefon 37 72

Café Hörnan

Köpmansgatan 39 — Tel. 7 88

R E K O M M E N D E R A S

Vid besök i Halmstad

ät på
Halmstads Folkrestauranter
Res. Halmkärvan
" Makrillen
" Västerbro

ELEGANTA SÄSONGNYHETER

i Damkappor, Damdräkttyger, Kostymtyger, Överrockstyger, Klädningstyger. Rikhaltig sortering. Lägsta möjliga priser
WALLBERGS Försäljningsmagasin
Storgatan 29 — Halmstad — Tel. 93

H A L M S T A D

BILLGREN lagar cyklar, grammofoner, primuskök, vågar, kassaapparater och f. ö. allt, som inte är "olagligt"
BILLGRENS VERKSTAD
Stenvinkelsgatan 9 Tel. 13 51

Nykterhetsfolkets CAFÉ & LÄSRUM

— NORRE KATTS PARK —
R E K O M M E N D E R A S

BETALD ANNONSPLATS

H U D I K S V A L L

B E S Ö K

L. HAGSTRÖMS Herr- & Damfrisering
Tel. 438. **HUDIKSVALLEN**, Storgatan 41
Utför allt vad till yrket hör
Förstklassig permanentondulering

MANUFAKTUR- & GARNAFFÄR DAM- & HERREKIPERING

R E S E F F E K T E R

Alltid väl sorterat lager av senaste nyheterna i branschen.
Hudiksvalls Manufaktur Aktiebolag

H U D I K S V A L L S B R Y G G E R I A. - B.

H U D I K S V A L L

Telefon 13 och 302

Rekommenderar sina tillverkningar av **Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka, Mineralvatten samt Läskedrycker.**

WALLNERS ALLMOGEDRÄLL

är en handduksväv av högsta kvalité, tillverkad av rent, långfibrigt linnematerial. Handdukar av denna vävnad äro därför mjuka behagliga och hållbara.
Illustrerad katalog på begäran.
Wallners Helsingelinne-industri
HUDIKSVALL

A. - B. A. G. SPETS

Herravdelning

Manufakturavdelning

Telefon 107, 33 Etabl. 1886.

H Ä L S I N G B O R G

ANTON ANDERSSONS Eft. A B

Parti- och Detaljaffär i Kött-, Fläsk & Charkuterivaror - Drottninggatan 24
Tel. 324

Leverantör till flera av stadens ledande hotell och restauranter
Utsökta varor — Moderata priser.

SÖDRA FISK- & VILTAFFÄREN

S. B. Johnson. Rekommenderas.
Södra saluhallen. Tel. 119 39. Norra saluhallen, lördagar **HÄLSINGBORG.**
Tillhandahåller dagligen färsk fisk samt rökta fiskvaror. - Rökta varor - Lax, Äl, Sill m. m. från eget rökeri.

H Ä L S I N G B O R G

FÖRENINGEN

GAMLA DRAGARELAGET u. p. a.

Växel 204 20

Auktoriserade Stadsvägare - Loss- och lastning av ång- och segelfartyg - Om- besörjer flyttningar under full garanti
Möter vid alla tåg och färjor - Alla slags transporter- Stadens äldsta firma i branschen.

Zoëgas ZOËGA & SON

KAFFEROSTERI

Drottningg. 30—36

Tel. Namnanrop:

Zoëgas kaffe

eller 204 70

kaffetillsats

Herbert Dahls

RÖRLEDNINGSFIRMA

Hantverkaregatan 30

R E K O M M E N D E R A S

J. E. PERSSONS

— Tapetserareverkstad —

S:a Storgatan 6 — Tel. 149 86

(In på KFUM:s gård).

Omstoppning samt Klädsel av

Möbler och Madrasser.

En verkligt god kopp kaffe

dricker man på

KAFFEREPE T

Drottninggatan 17 - Tel. 10 41

Spec. goda vetekransar. Be-

ställningar på tårtor mottagas.

BETALD ANNONSPLATS

H Ä R N Ö S A N D

N O R B E R G

när det gäller kläder

== Tel. 24 38 ==

J Ö N K Ö P I N G

J. A. EKBERG, Smidesverkstad

J Ö N K Ö P I N G Telefon 1 40

U t f ö r :

Byggnads- och Ornamentsmiden, Järnkonstruktioner, Svetsning och Reparationsarbeten m. m.

Elander & Lundbergs

J Ä R N H A N D E L

J ö n k ö p i n g

JÖNKÖPING

Goda BRÖDTILLVERKNINGAR

av alla slag köper Ni hos

STRANDBERGS BAGERI

Kapellgat. 4 JÖNKÖPING Tel. 25 55

KALMÄR

MJÖLKBAREN

S:a Långgat. 22 — Tel. 762

Frukost, Lunch och Middag. Varmarätter serveras hela dagen - Kaffe The o. Choklad - Trädgårdsservering

ELNA SJÖGRENS
DAMFRISERING

SÖDRA LÄNGGATATN 26

REKOMMENDERAS!

Montering av gengasaggregat

Förstklassiga bilreparationer

A.B. Sievert & Fornander

KALMAR - Telefoner 7, 215, 15 15

BETALD ANNONSPLATS

KARLSHAMN

FRANS Konditori

Telefon 36.

REKOMMENDERAR
sina bakverk, desserter och konfektyrer

KARLSKOGA

När det gäller urval av
Möbler, Mattor, Möbeltyger m. m.
finner Ni med lätthet just vad Ni önskar Eder till de billigaste priserna i
J. W. ERICSSONS Snickeri- & Möbelfärr
Huvudaffär, Bohult. Tel. 393 10
Karlskoga Filial, Torget. Tel. 301 78

KARLSKOGA MEK. VERKSTAD
H. PERSSON. Tel. Verkst. 305 25

Järnkonstruktioner

Balkongräck - Trappräck.

Elektrisk svetsning. Infordra offert.

BETALD ANNONSPLATS

KARLSKRONA

A. BERGGRENS EFTR.
Ångfärgeri & Kem. Tvättanstalt
(Inneh. H. Svensson)
Borgmästarebron 6 — Telefon 10 10
Färgar, kemiskt tvättar och pressar

— I går försökte Herman lägga armen om livet på mig tre gånger.
— Du menar inte att han har så långa armar.

KARLSKRONA

Blomster-, Frukt- o. Grönsaksaffären
"BLOMSTERBODEN"

Tel. 42 65 Valhallavägen 10 Tel. 42 65

Alla slags binderier och dekorationer utföras.

MAIT KARLSSON

Bjelkes Blomsterhandel

SANDBROGATAN 3

REKOMMENDERAS

BÄTH & ANDERSSON
JÄRN- & MASKINAFFÄR

KARLSKRONA Telefon 2 88

Lager av byggnadsmaterial och alla slags grövre och finare järnvaror

A. J. JACOBSSONS EFTR.

Innehavare **E. CARLSSON**

KARLSKRONA

Våra alltjämt omtyckta brödyper

REKOMMENDERAS

Göta Konditori

A. H. HOLMER

Landbrogatan 11 - Karlskrona - Tel. 846
Konditoriet där man trivs.

Beställningar å tårter, efterrätter m. m.
utföras till största belåtenhet.

Byggmäst. RAGNAR STRIGÅRD
KARLSKRONA

Hantverkaregat. 19 Tel. 36 40, 36 41, 36 42

Utför allt inom husbyggnadsbranschen.
Ombyggnader och Reparationer

KARLSKRONA

HARALDS KONDITORI

HARALD PERSSON

Landsväg. 3 ● Karlskrona ● Tel. 31 96

Förstklassigt konditori och kafé. Alla slags beställningar inom branschen utföras i allra bästa kvalitéer.

Nya Konditoriet

N:a Kungsgat. 25. KARLSKRONA

REKOMMENDERAS

MODESALONGEN LISA

Ronnebygat. 46 KARLSKRONA Tel. 613

REKOMMENDERAS

Individuell smak! ∞ Billiga priser!

GÖR INGET VAL AV EKIPERING
FÖRRÄN NI TAGIT DEL AV

ÖRNENS

alltid rikliga och gedigna sortiment.

Landbrogat. 25 - Karlskrona - Tel. 15 22

FINBAGERI LUSSEKATTEN

Drottninggatan 27 — Telefon 21 81

Alltid färskt hembakat bröd.

BETALD ANNONSPLATS

KATRINEHOLM

SALONG IRMARY

(IRMA LIDÉN - MARY RUNDSTRÖM)

Köpmangat. 6 KATRINEHOLM, Tel. 928

REKOMMENDERAS

KIRUNA

MÄLAREMÄSTARE

HERMAN ERIKSSON

Hantverkaregat. 26 B Tel. 650

Utför allt vad till yrket hör

— Infordra offert —

ALLT FÖR GENGAS

såväl reservdelar som reparationer

Bröderna Backlunds Bilaffär

— Telefon 392 —

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS

Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Beställningar mottagas tacksamt. Tel. 575

KIRUNA

Njut av biografkvällarna! Se goda program med bra ljudeffekter i moderna, trivsamma salonger. **Gå på**

RÖDA KVARN och Folkets Hus-Biografen

Våra biografteatrar garanterar säsongens förstklassigaste filmprodukter.

BURGMANS Ur- & Optiska affär
Tel. 562 KIRUNA Föreningsgat. 5

Fullständig sortering:
Fickur - Armbandsur - Väggar
Glasögon expedieras efter recept.
Glasögonbågar i rikhaltig sortering
Reparationer av alla slag utföras till humana priser.

STOR SORTERING av
Hattar, Mössor, Handskar, Lösa skinn i
MODEAFFÄREN "W E A"
(f. d. KARIN SVENSSON)
Tel. 446 KIRUNA Tel. 446

MAGDA JOHANSSONS BAGERI
Laestadiusgat. 9 B
Tel. KIRUNA 192
ALLTID GOTT BRÖD!

ALLAS gemensamma intresse
är låga varupriser. Nedbringa Edra
levnadskostnader genom köp i
**KONSUMTIONSFÖRENINGEN
KIRUNA M. O.**

**ÖSTLUNDS
SPECERI- & MATVARUAFFÄR**
Hj. Lundbomsvägen 72 — Telefon 333
Da_ligen färskt KÖTT o. FLÄSK
Prima Charkuterivaror, Specier,
Konserver, Delikatesser m. m.
— KORTVARUAVDELNING —

**KIRUNA och MALMFÄLTENS mest
spridda tidning är
NORRLANDSFOLKET**
Den billigaste, dagliga tidningen o.
till följd därav även det billigaste
och effektivaste annonsorganet.

HEDERSGÄVOR i silver och tenn.
— det är gedigna och värdefulla
presenter, som alltid skattas högt.
J. A. Gidlöws Guldsmedsaffär
Föreningsgat. 11 Tel. 113

CENTRUM
KIRUNA Telefon 510
REKOMMENDERAR sin välsorterade
HERREKIPERING

FINBAGERIET
Prova våra småbröd och
andra läckra bakverk
TELEFON 651 — KIRUNA

DAMER!

Skall Ni permanentas, välja frisyr,
färga Edert hår, klädas till brud,
eller önskar Ni ett gott råd,
vänd Eder då med förtroende till
JUHLINS DAMFRISERING
Snabb expediering av skicklig personal
Tel. 519 Hj. Lundbomsv. 46, Tel. 519

DRICK SIGILL-KAFFET
Finnes endast hos
H. JAKOBSSON
Kiruna 302

KARL KÄLLÉNS
Färg- & Kem.-Tekn. affär
Tel. 598 KIRUNA Tel. 598
Färger - Fernissor - Tapeter
Tekniska och Sjukvårdsartiklar

EN GOD PERMANENTNING
är grunden till en hållbar frisyr. Yr-
kesskicklig personal och moderna ap-
parater garanterar ett gott resultat,
Allt inom yrket hos
ASTA DUFVAS Damfrisering
KIRUNA Telefon 306

**ALLT för det moderna hemmets
Möblering**
köpes till förmånliga priser i
Löfgrens Möblering — Sven Lindgren
Telefon 424 KIRUNA

Martinsons BAGERI
rekommenderar sina tillverkningar
av Franska, Limpor och Skorpor
samt grovt bröd.
Köpmangat. 9 B Tel. 597

LINDÉN
BYGGNADSVIRKE alla
SLAG, HYVLAT o. OHYVLAT
Listvirke, dörrar, stegar, flaggstänger,
papp, spik, Torex, tegel cement m. m.
PLYWOOD (kryssfanér)
Telegrafadr. **Lindén Kiruna** Telefon 48.

TILL FJÄLLS!
Köp Er proviant från
Axel Erikssons Matvaruaffär
Tel. 28, 728 KIRUNA

KRISTINEHAMN

LUCULLUS MATSALAR
Tel. 115 83 - Gamla Kyrkogatan 26, 1 tr.
REKOMMENDERAS
God och vällagad mat. — Humana priser.

TRÜSCHELS DAMFRISERING
Telefon 110 64. Nya Kyrkogat. 18.
REKOMMENDERAS
Utför allt som tillhör yrket. Brudklädsel

KRISTINEHAMN

SYSTRARNA HALLBERGS EFTR.
Inneh.: M. Leykauff-Andersson
— **Modern Fotoateljé.** —
Telefon 104 46 Kungsgatan 29, 1 tr.

När Ni besöker
KRISTINEHAMN
besök
KONSUMRESTAURANGEN

KUMLA

BETALD ANNONSPLATS

LIDKÖPING

Ekiperer Eder hos
ERIKSSONS
Herr- & Gossekipering
Nya Stadens Torg 11, Lidköping. Tel. 90.

Tandläkare
ERIK NYQVIST
Skaraborgsbanken — Ingång B
LIDKÖPING — Tel. 57
Mottagning måndag—fredag 10—2,
5—6, lördagar 10—2.

KARLSSON & ARTIG, Glasmästeriaffär
Tel. 149 LIDKÖPING Tel. 149
Fönsterglas, Spegelglas, Favoritspeglar,
Mattslipat glas, Muslinsglas, Ramlister
jänte inramning, Katedralglas, Orna-
ments- och Kulörta glas. Glastegelpan-
nor m. m.

Thure Harlén
BYGGMÄSTARE
LIDKÖPING. Tel. 571.
Utför alla slag av byggnadsarbeten
i såväl trä som sten och betong.
Upprättar kostnadsförslag.

Besök **AMERICAN BAZAR**
LIDKÖPING TEL. 652
där erhåller Ni alltid de senaste nyheter-
na i Dam- & Barnhattar, Gossmössor,
Klänningstyger & Klänningar, Koftor,
Jumpers, Underkläder, Strumpor, Van-
tar, Skjortor, Kragar, Slipsar, Handstic-
kade Täcken, Filtar, Reseffekter & Pa-
raplyer m. m.

EFVERTS KONDITORI
Rekommenderar sina förstklassiga till-
verkningar av tårter och allt vad
till ett konditori hörer. **SNABB**
LEVERANS, BILLIGA PRISER.
Mellbyгатan 3 Telefon 165

KIHLANDER & C:o
Målarverkstad
Tel. 83 Lidköping Tel. 83

LIDKÖPING

ÖHRBERGS
CHARKUTERIAFFÄR
Järnvägsgatan 10 — LIDKÖPING
Försäljer varor endast från Sk. L. S.
(Andelsslakteriet, Skara.)
Varor hemsändas. Telefon 965

LINKÖPING

BAUER & ANDERSSON
Färgeri- och Kemisk Tvättanstalt
Tullgränd 4 LINKÖPING Tel. 24 44
Vårt motto:
Gott arbete och humana priser

LJUSDAL

A.-B. C. E. NORDKVIST
Möbelfabrik & affär
För all möblering — Platsens
största sortering
Tel. 12 23 Ljusdal Tel. 16 73

Kläppa Matvaruaffär

Charkuteri- och specerivaror
Telefon 12 95

DEN RÄTTA TAPETEN

finner man lätt i vår rikhaltiga sortering av moderna, trevliga mönster i alla prislägen

Färg- & Kemikaliehandeln
Ljusdal

TANDLÄKARE

Bertil Lilieqvist
Tel. 13 85 Ljusdal

LJUSDALS JURIDISKA BYRÅ
Adv. Holger Forsgren

Rättegångar, boutredningar, inkasseringar. Soliditetssupplysningar. Tel. 16 80.

CENTRALKONDITORIET

(B. Johansson)

Alltid gott kaffe och bröd.
Telefon 15 11

Skofabriken

LJUSDAL

Rekommenderar sina välkända tillverkningar av Filtskor och Läderkor.

Priskurant sändes gratis på begäran.

JOHNSON & WIKLANDERS
SKOFABRIK

Tel. 10 14 och 12 74.

— I går natt bröt jag mig in hos en advokat.

— Jaså — hur mycket blev du av med?

LJUSDAL

Johansson & C:o Mek. Verkstad
Ljusdal. Rikst. 12 37.

Utför reparationer å Automobiler, Motorcyklar och Velocipeder
Mekaniska arbeten

Lager av Bensin, Oljor, Automobilringar och tillbehör

Murtegel, Taktegel,
Gångplattor, Brunns-
börningar

och beställningar av

Armerad Betong

NORE CEMENTVARUFABRIK

Ljusdal - Tel. 14 05

IDON ANDERSSONS
MALERIAFFÄR
REKOMMENDERAS

BÄCKLUNDS BAGERI OCH
MJÖLKAFFÄR

REKOMMENDERAS
Telefon 12 71

Edeforsens

KRAFTAKTIEBOLAG
Tel. 11 82 Tel. 11 82

Förstklassigt lager av: Elektrisk armatur, elektriska kokapparater och strykjärn, elektriska kylskåp.

Billiga priser! Gör förfrågningar!

LJUSDAL

ABERGS KONDITORI

Tel. 11 11

Propra lokaler. Daglig servering av kaffe, thé, choklad, mjölk, smörgåsar m. m.

NYANLÄGGNINGAR och

Reparationsarbeten

för nybyggnader, affärshus, kommunala byggnader, ekonomibygnader m. m. utföres snabbt och sakkunnigt av oss. Vi installerar även värmeledningar och sanitära anläggningar. Ring eller skriv till oss om förslag och kostnadsuppgift!

BRÖDERNA SANDBÄCK A.-B.
LJUSDAL Telefon Växel 17 40

LULEÅ

CAFÉ MIMER

tillfredsställer Edra anspråk på en god kopp kaffe med bröd.

Rådstugugatan 14

NORRBOTTENS LÄNS HEMSLÖJD

Storgatan 41 LULEÅ Tel. 23 21
Vävnader - Möbler - Lappslojd

BACKTEMANS
Gjuteri & Mekaniska Verkstad
Inneh.: Hugo Backteman
Pontusudden
— Telefon 2412 —

Tillverkar "Sportmotorn" 3½ och 7 hästkrafter för båtar och stationärt bruk.

Utför Gjutgods av järn och metall Motor- och Maskinreparationer.

BÄSTA SERIEBILDER och
PORTRÄTTSTUDIER från

A TELJÉ TORMOD
Gammelstad

LINDQVISTS KONDITORI

Telefoner: För beställningar 21 62
Konditoriet 23 07

ALLTID FINA, GODA VAROR.
GOTT KAFFE SERVERAS.

LULEÅ SNICKERIFABRIK A.-B.
Pontuskajen
Telefon 15 29

REKOMMENDERAS

NI ÄR ALLTID VÄLKOMMEN
till

LILLA KONDITORIET
Stationsgatan 67

LULEÅ

LULEÅ VARV & VERKSTÄDER

Telefoner: 2191, 1809 och 2373

Alla slag av reparationer. Av fartygsinspektionen godkänd elektrisk svetsning. Fartygsslipar och Plåtslageri. Gjutgods av järn, metall, koppar och aluminium. Spec.: **Värmepannor** för ved, kol och koks, även med överhettare för varmvattenberedare. Snökalkar för hand-, häst- och bildrift. **Precisionsarbete** garanteras. — **Infordra offert.**

LULEÅ LADDNINGSSTATION
G. HOLM

Nygatan 9 — Tel. 1022

Bost. S. Strandgat. 27—29 C - Tel. 1898

Laddar, reparerar, försäljer Bil- o. Radiobatterier. Nya ständigt på lager. Lindar elektriska motorer och reparerar elektriska apparater av alla slag.

E. GRAHN & SON

Auktoriserad Skeppsklarerare

LINJEAGENTUR SPEDITÖRER

Tel. 2421, 2427, 2425 Luleå

Skeppsfournering, Brandförsäkringar, Trävaror m. m.

CENTRALTRYCKERIET

Luleå

utför ALLT inom branschen korrekt, tidseligt, snabbt.

Kortbeställningar dagsleverans

Telefon 2976 Telefon 2976

NORRSKENSFLAMMAN

Daglig middagstidning

Prenumeration kan ske å alla postanstalter. Pris: 2 kr. pr månad, 5:— pr kvartal.

BLOMQVISTS BAGERI

Skeppsbrogatan 38 - Tel. 2110

★

REKOMMENDERAS

GENGASSERVICE

★

Luleå

Telefon 1161

ALGOT AXELSSON

Snickeri- och Byggnadsarbeten

av alla slag utföras väl och billigt

Telefoner:

Verkstaden 2879, Bostaden 2779

Skeppsbrogatan 50

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av

BORRFÖRMAN H. BJURSTEN

Box 524 - Luleå - Tel. 3191

ADRESSEN

när det gäller inköp av bröd

är HERMELINSGATAN 25

HELLS BAGERI

★ **HAMNKAFÉET** ★

Nygatan 2, LULEÅ. Tel. 2741

REKOMMENDERAS

W. JOHANSSON, Rörledningsaffär

Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledningar samt Reparationer

Skomakaregatan 42 LULEÅ

Tel.: Verskt. 1325 Tel.: Bostad 1175

KAFÉ STUGAN

Bergviken

GOTT KAFFE GOTT BRÖD

REKOMMENDERAS

NYA CHARKUTERIAFFÄREN

E. Ekholm

Stationsgatan 30, LULEÅ. Tel. 2645

REKOMMENDERAS

Nöjd och belåten

blir den, som låter

ELIN ÅSTRÖMS

TVÄTT- & STRYKINRÄTTNING

ombesörja tvätten. Tel. 1556

Luleå Fiskförsäljningsförening

u. p. a.

Tel. 2649 LULEÅ Tel. 2626

Dagligen färsk fisk, färska renstekar och fågel under säsongen

MÄRTHZ EKIPERING

Storgatan 26 LULEÅ Telefon 2950

Specialaffär i: Damunderkläder Strumpor, Corsetter, Klädningar, Blusar, Jumpers, Barnkläder, Herr- och Gossunderkläder m. m.

KAFÉ ASTRA

Tel. 1443 — Storgatan 9

Rekommenderar sitt goda kaffe med bröd.

**SVEN NILSSON
REPARATIONSVERKSTAD**

LULEÅ

Gammelstadsvägen - Tel. 1960, Bost. 3130

REKOMMENDERAS

Fullständig bilservice

DE BÄSTA PROGRAMMEN

på

RÖDA KVARN o. SAGA

GLASÖGONLAGRET

J. E. SÄW

Luleå 2. Skurholmsstaden 795. Tel. 3148

Specialförsäljning av: Glasögon, Pincener, Lornjetter, Låsglas, Lupper etc. Rikt urval moderna bågar och välsorterat lager av sphäriska—toricylindriska och dubbelfocusglas.

LULEÅ KEMISKA TVÄTT

Smedjegatan 24 Telefon 1466

LULEÅ

Kemisk tvätt — Ångpressning
Ring Ni, så hämta vi!

KÖPKUNGS-RADIO

H. G. JOHANSSONS Radioaffär

Luleå

NYA BLOMSTERHANDELN

(Ingeborg Johansson)

Hermelingsgatan 16 Telefon 1399

Alltid riklig sortering av årstidens blommor. — **Binderier** utföras

Medlem av Blomsterförmedlingen

MALMBERGET

O. K. JONASSONS

UR- & OPTISKA AFFÄR

Tel. 349 Malmberget Tel. 349

REKOMMENDERAS

NYA HOTELET

MALMBERGET - REKOMMENDERAS

(Inneh.: FRU EMMA FORSELL)

Tel. 178. Telefon å resanderummen

MARKLUNDS

BILSTATION

Tel. Malmberget 369

CARL W. L. ANDERSSON

Tel. Malmberget 353

Musik-, Foto- & Pappershandel

Grammofoner och skivor alltid

på lager.

Bad & Tvätt

Karbad, äkta finsk bastu! Hushållstvätt med och utan mangling. Hemtvätt med strykning. Industritvätt. Allt utföres omsorgsfullt.

MALMBERGETS

BAD- & TVÄTTINRÄTTNING

Tel. 1.

**CAFÉ och KONDITORI
THULE**

MALMBERGET

Tel. 293 Tel. 293

PLATSSENS FÖRNÄMSTA!

BERNHARD WENNBERG A.-B.

Tel. 60 o. 460. — MALMBERGET

ENRISRÖKTA RENSTEKAR

Levereras alltid nyrökta

MALMBERGET

C. AUG. CARLSSON & SON
— LIVSMEDELSAFFÄR —
Tingvallsgatan, tel. 101, 261.
Stenbacken, tel. 8.
Största sortering i färska grönsaker,
färsk frukt.

ENGSTRÖMS EFTR.
(E. Pettersson)
Telefon 85

**KAPPOR, MANFAKTUR SY-
BEHÖR och MODEVAROR**
REKOMMENDERAS

KRISTIN OLSSONS EFTR.
(G. Engblom)
Telefon 322

REKOMMENDERAS

E. L. INSTALLATIONER
i Malmberget, Gällivare samt å Gälli-
vare landsbygd utföras. Ring tel. 297.
EMIL MATTSSON, Malmberget

Lämpligaste **PRESENTEN** köper Ni i
J. A. ANDERSSONS
MÖBELAFFÄR
Tel. 41 Malmberget Tel. 41

Vid behov av **PRIMA VAROR**
vänd Eder med förtroende till
H. SUNDVALLS LIVSMEDEL
Tel. 258 Malmberget Tel. 192

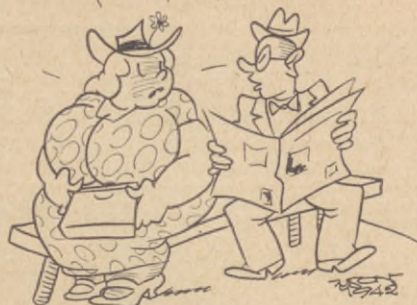
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
Elektrobehandling. Ljusbad, Kvarts-
och övriga medicinska bad samt sanitets-
bad utföres av leg. sjukgymnast.
Mottagning, tel. 1 Malmberget.
Vördsamt **J. A. SPETS**

L. A. LANDERS - Malmberget
Sedan mer än 30 år den goda inköps-
källan för
**Kappor, Kostymer Klänningar,
Rockar, Tyger, Högtidskläder.**
Modern Dam- och Herrservice.
— Telefon Malmberget 57 —

J. A. FREDRIKSSON
utför sten- och cementarbeten samt
entreprenadarbeten.
Även Lastbilsåkeri.
Telefon Malmberget 409.

MARKLUNDS MATSALAR
Köpmangat. 2 - Malmberget - Tel. 269
REKOMMENDERAS
God och vällagad mat. Humana priser.

BESÖK ÖHLÉNS!
Stor sortering i grövre och finare
skodon.
E. A. Öhléns Skoaffär A.-B.
Malmberget tel. 45, Gällivare tel. 71

— Förr i världen kallade du mej för
din lilla mygga!
— Jo, men kan jag hjälpa att den där
myggan blivit en elefant!

MALMÖ

MARMOR, KALKSTEN
och **GRANIT**

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
M A L M Ö Telefon 153 80

Olof Hanssons BILVERKSTAD
Slussplan - MALMÖ - Tel. 271 26
Bostad: Kvarnby 212
ALLT I BRANSCHEN
Specialverkstad för Dodge, Chry-
sler, Plymouth, Renault

MARIESTAD

BERGMANS KONDITORI
Telefon 197

REKOMMENDERAS

E. SJÖSTEDTS
FRUKT- & BLOMSTERHANDEL
M A R I E S T A D - Telefon 181
Rekommenderar sina smakfullt bundna
Kransar och Buketter i alla prislägen.
Efter årstiden finnes ständigt alla slags
Blommor och Krukväxter i olika pris-
lägen. Frukt, såväl inhemsk som ut-
ländsk, från väl sorterat lager.

DAMFRISERINGEN
RÖCKLINGER & BJÖRLING
Yrkeskunskap — Yrkesansvar
Realistic — Permanent
Telefon 666

KARLSHOLME BRYGGERI
rekommenderar sina tillverkningar av
vatten, läskedrycker och svagdricka.
Nederlag för pilsner klass II.
Telefon 71

A. F. KJELLBERGS BAGERI
Västerlånggatan 7 - Mariestad
REKOMMENDERAS!
Telefon 417.

MJÖLBY

WESTERGRENS KONDITORI
Telefon 585
REKOMMENDERAS
— Fullständig Konditorirörelse —

MORA

MORA HOTELL
Tel. Namnanrop: "Mora Hotell"
Växel. - Tel. i alla rum.
Förstklassigt kök — Rinnande
vatten — Abonnenter emot-
tagas.

CARL ANDERSSONS Knivfabrik
MORA — Tel. 42

Landets äldsta och förnämsta fabrikat
av tälj- och slidknivar, dolkar m. m.

Frankallning, kopiering, förstoringar,
skioptikonbilder och fotograferingar
utföras av

SAM. LAWSON

Reparationer av Kameror utföres.

MORA — Tel. 101.

Kostnadsfria råd o. upplysningar be-
träffande allt inom amatörfotografering
lämnas!

CENTRALTVÄTTEN
Tel. 638. Inneh.: A. Östberg. Tel. 638.
En modern maskintvätt till allmän-
hetens tjänst. — Snabb expedition. —
Skonsam behandling av kläderna.

DEN PERFEKTA INREDNINGEN
levereras av
Frisks Möbel- & Snickerifabrik
Tel. 584 - Spec.: Rulljalusiskåp

MOTALA

Till alla som önska
GOTT KAFFE och GODA BAKELSER
rekommanderas
CENTRALCAFÉET
Stora Torget Tel. 675

ÖSTRA BAGERIET
Nya Skolgatan 12 — Motala — Tel. 114
REKOMMENDERAR
sina förstklassiga tillverkningar.

Vid val av
MADRASSER
gör Eder viss om dess kvalitét
En god madrass levereras från
MOTALA VADDFABRIK
Tel. 905 — MOTALA — Tel. 905

MOTALA	NORRKÖPING	NYBRO
<p>Byggm. SIXTEN REHNSTRÖM HYDDMARKEN — Tel. 803 utför</p> <p>NYBYGGNADER o. REPARA- TIONER till moderata priser.</p>	<p>FRITZ H. PETERSON UR- & OPTISK AFFÄR Drottningg. 46 Norrköping Tel. 211 98 Reparerar alla slags ur och glasögon — För allt arbete lämnas garanti</p>	<p>ANDLÄKARE TORA TORÉE Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro. Mottagning kl. 11—12 och (utom lördagar) kl. 6—7. Telefon 183.</p>
<p>Anna Johanssons Eftr. BAGERI & KONDITORI Drottninggatan 21 - MOTALA Telefon 441</p> <p>Vår konditoriserivering rekommenderas</p>	<p>ERIK WESTRÉN — Plåtslagare NORRKÖPING Wasagatan 12 Telefon 243 64 Utför allt i yrket omsorgsfullt, fackmässigt o. till humana priser.</p>	<p>NYBRO KOSTYMPRESS & KEMISKA TVÄTTANSTALT Telefon 439 REKOMMENDERAS</p>
<p>MOTALA GLASMÄSTERI A.-B. ARTHUR PETERSON Poppelgatan 5 Motala Telefon 529 REKOMMENDERAS</p>	<p>RÖRLEDNINGARBETEN av alla slag för gas, vatten av- lopp, värme samt reparationer ut- föres omsorgsfullt och billigt.</p> <p>DAVID ANDERSSON, Gas- & Vattenledningsentreprenör</p>	<p>A.-B. Kalksandteglfabriken NYBRO Försäljer: Kalksandtegel, bränt lertegel, eldfast tegel, taktegel, cement o. kalk, kronkalk, trädgårdskalk, Brunnsringar och cementrör. Pool-block för grunder och andra byggnader, tretong o. tretong- plattor för golvbeläggning ytterväggar och mellanväggar. Förstklassigt mur- och putsbruk lämpligt för puts och mur- ning av tegel. pool-block och tretong- plattor. Reell behandling. Infordra offert Telefon Nybro 69</p>
<p>EVERT JANSSONS REPARATIONSVERKSTAD Telefon 421 — Ängdalen utför Smiden och Mek. reparationer, Vagns-, Lantbruks-, Byggnads- och Or- namentsmide. Hovslageri.</p>	<p>GUSTAF FR. SVENSSON, Glasmästare & Glashandel, Norrköping, Hospitalsg. 24. Telefon 215 70. Försäljer alla sorters Fönsterglas, Råglas, Katedralglas, Spe- gelglas till partipriser i parti och minut. Tavelinramningar och insättningar av glas till billigaste pris. Stor sortering. Fotografiramar och Speglar.</p>	<p>NYKÖPING</p>
<p>FOHLIN & TORVALL Kungsgat. 5. Saluhallen 36-38. Tel.: för lokala samtal 189 för interurbana 11 52. Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror, Skånskt bröd, Smör, Ost, Konserver, Delikatesser, Rökt & Salt Lax, Hummer, Krabba, Fågel & Vilt, Frukt Grönsaker m. m.</p>	<p>DANSKA WIENERKONDITORIET N. Kungsgatan 29 — Tel. 267 13 NORRKÖPING REKOMMENDERAS</p>	<p>Sörmländska Lantmännens Centralförening Huvudkontor: NYKÖPING Avdelningskontor i Eskilstuna, Flen, Gnesta, Katrineholm, Strängnäs Södertälje Mjöl, Spannmål, Torvströ, Fodermedel, Kalk m. m.</p>
<p>JÄRNVÄGSKAFÉET GOTT KAFFE MED BRÖD KAFFEKORGAR hemsändas KLUBBRUM till uthyrning Tel. 276 - Motala - Inneh. Fru E. Alväger</p>	<p>KAJSAS HEMBAGERI NORRKÖPING V. Nygatan 15 Telefon 230 28 REKOMMENDERAS</p>	<p>NÄSSJÖ</p>
<p>CAFÉ VARAMON ★ Vättershall Rekommenderas</p>	<p>BETALD ANNONSPLATS</p>	<p>E E K S MEKANISKA VERSTAD Fabriksgatan 16. REKOMMENDERAS</p>
<p>NORRKÖPING</p>	<p>NORRTÄLJE</p>	<p>VELOCIPEDER, delar o. tillbehör till lägsta priser. - Katalog och prislista erhålles vid begäran.</p>
<p>MORANNAS HEMBAGERI & KAFFESTUGA Hospitalsgatan 23 - Norrköping Telefon 22 26. Beställningar mottagas tacksamt!</p>	<p>KONDITORI & KAFÉ NORRGÅRDEN Norrtälje Tel. 649 Rekommenderas</p>	<p>WALTER ÄHLIN, Nässjö Tel.: Affären 728, Bostaden 472.</p>
<p>RÖDA FYREN Drottninggatan 45 — Tel. 238 16 — NORRKÖPING — Välsorterat lager av Bosättnings-, Sybehörs- o. Leksaksartiklar m. m.</p>	<p>NYBRO</p>	<p>NORDELLS KONDITORI Storgatan 26 — Tel. 313. Ankn. kont. och bost. NÄSSJÖ REKOMMENDERAS</p>
<p>K. E. NYSTRÖMS FINBAGERI N. Kungsgat. 18 Tel. 225 80 NORRKÖPING Rekommenderar sina förstklassiga brödtillverkningar.</p>	<p>Madesjö och Örsjö kommuners sparbank Öppen alla helgfria dagar 10—2</p>	<p>PITEÅ MED OMNEJD</p>
<p>GYNNA ANNONSÖRERNA</p>	<p>till hushållens tjänst charkuteri speceri manufakturavdelningar</p> <p>KOOPERATIVA ÖRSJÖ NYBRO FLEROHOPP</p>	<p>Norrbottens Slakteriförening u. p. a. Storgatan 23 REKOMMENDERAS Telefoner: Affären 12 63, Chark.-fabr. ankn. Kont. 18 63.</p>

PITEÅ MED OMNEJD

Betongkulvertar - Betongrör - Byggnadssten - Husbyggnader - Skyddsrumsanläggningar

Införda offert!

NORRBOTTENS CEMENT-GJUTERI

Ö J E B Y N Tel. Piteå 600 41

F: A J. F. EKSTRÖMS BAGERI MUNKSUND — Tel. 370 54

Rekommenderar sina tillverkningar. Förstklassig maskinell utrustning. Fackutbildad personal. Hygieniska lokaler. De bästa råvor. Allt borgar för förstklassig tillverkning

Rörbolaget

A. WESTERBERG & Co
Prästgårdsg. 38 PITEÅ Telefon 13 77
Entreprenör för värme, vatten och sanitet.
Införda offert.

FISKFÖRSÄLJNINGSFÖRENINGEN

Dagsfärska fiskvaror och surströmming, saltlöja och löjrom i parti och minut. Telefoner: Affären 12 44, Kontoret 15 44, Bostaden 14 11. Filial i Munksund 370 45.

BILFIRMA HOLGER ERICSON

Tel. 15 50 PITEÅ

Garage - Reservdelar - Tillbehör
Personbilar - Lastbilar - Omnibussar
Försäljer Imbert Vedgasaggregat

ÖJEBY TRÄFÖRÄDLING

Tel. 601 70, Öjebyn.

Rekommenderas

KONSUMTIONSFÖRENINGEN PITEÅ M. O.

— förening för lägre levnadskostnader
22 butiker — 3 300 anslutna hushåll

SVEN JONSSON

Ö J E B Y N — Tel. 600 38.
Bil- & Cykelverkstad

Gengasmonteringar — Radioapparater

Norrbottens Slakteriförening, Piteå

1 klass Charkuterivaror från egen fabrik
M I N U T :

Butiker Storg. 41— 43. Tel. 11 65, 12 63.

P A R T I :

Fabr. kont., Storg. 41. Tel. 18 65, 18 63.

HENNING EDLUNDS

Sliperi, Glasmästeri & Ramaffär
Alla i byggnadsbranschen förekommande
glasarbeten

Rekommenderas

Tel. 15 19, PITEÅ.

Ö J E B Y V A L S K V A R N

★

Ö J E B Y N

— Ni påstår alltså att den anklagade hade kunnat undvika att köra på er?

— Absolut, herr domare! Han hade att välja mellan mig och en annan fotgängare och han valde kallblodigt mig.

SANDVIKEN

BRÖDERNA GRIPS BAGERI

Sandviken

Rekommenderas

BETALD ANNONSPLATS

SKELLEFTEÅ

Se till att Ni får skor från ERNST WAHLBERGS SKO AFFÄR

Strandgatan 18 Telefon 100 87

BÄCKSTRÖMS LIVSMEDEL

Inre Ursviken

Telefon affären 301 07.

Rekommenderas

JOHN DAHLGREN

CEMENTGJUTERI

SÖRBÖLE. Tel. Skellefteå 112 01

Maskinstampar cementrör.

Vibrerade brunnringar.

Trädgårdsplattor, Vägtrumror
m. m.

A. B. KEMISK TVÄTTINDUSTRI

Stationsgatan 14 Telefon 105 52

Vid all slags tvättning

Gör Edra inköp i

K. E. OLANDERS A.-B.

Stationsgatan 16

Telefon 102 68

SKELLEFTEÅ

LINDBERG & ALMS SKIDFABRIK

S. Järnväggsgatan 62

Försäljer skidor av hög kvalitet

SKENE

FÖR DET MODERNA HEMMET

Gör ett besök på vår utställning! Där kommer Ni aldeles säkert att få en hel mängd goda uppslag för Ert hems möblering.

SKENE MÖBELAFFÄR

Telefon 401 27

SKÖVDE

KVALITÉETS BRÖD

är brödet från

K. V. Bergkvists Bageri

Telefon 136 - Kyrkogatan 20 - SKÖVDE

BETALD ANNONSPLATS

STORVIK

MOLINS KONDITORI

Storvik

Rekommenderas

CENTRALVARULAGRET

Storvik

Fotografiskt lager - Ramar - Tavelinramningar - Framkallning - Kopiering
Förstoring

Tel. 193

Tel. 193

ELIN KARLSSONS

Kafé- & Konditori

Rekommenderas

Dagligen danska wienerbröd

Telefon 28.

J. PERSSON

Storvik.

Radio, Grammofoner, Skivor, Kameror.
Film. - Basarartiklar. - Framkallning
och kopiering. - Goda avbetalningsvillkor.

HATTEN

som speglar Eder goda smak
finner Ni hos

**STEGNERS EFTR.
HATTCENTRUM**

Telefon 67

BETALD ANNONSPLATS

SUNDSVALL

ORIENT Konditori
Storgatan 5 — SUNDSVALL
Stadens förnämsta!
Beställningar mottagas

ALLAS MOTORVERKSTAD

Reparerar och justerar allt i
MOTORBRANSCHEN
Vakum-, hydrauliska- & me-
kaniska arbeten. - Bilelektriska
reparationer. - Telefon 51 62.

Järnkonstruktioner och smiden

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsåkers Travbana, Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1943. **Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik.** Telefoner Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

BETALD ANNONSPLATS

TRANÅS

Bästa hjälpen vid dödsfall

och till lägsta priser lämnas av

Boqvists Begravningsbyrå
Storg. 63. Tel. 20 50
TRANÅS

Trävaru A.-B. Gottfrid Carlsson TRANÅS Tel. 22 61

Försäljer: Såväl hyvlade som sågade Trävaror. Plywood samt ensamförsäljning av "Masonite" och "Fibrex" Masonite-Lack plattan; Titus Lamellträ samt Masonit- & Ekparkettgolv. Uppköper: Skog å rot, samt timmer av såväl Fur, Al som Björk till högsta möjliga priser.

Advokaten Arthur L. Ekström

(Inneh. av Tranås Jur. Byrå, T. Fröbergs Eftr.) Missionsgat. 2
Tel. kont. 20 55, bost. 25 25
Ombud för
Motormännens Riksförbund

Advokat ANDERS LIND

Storgatan 25 — TRANÅS
— Telefon 22 44 —

TRANÅS VADDFABRIK

E. B. LUND — Tranås — Tel. 20 58

Specialitet:

Limvadd för Möss- o. Pälsvauindustrier

BETALD ANNONSPLATS

Ä. B. B.

Läkaren: — Nej, nej, bara en — en pojke!

Sköterskan trodde att ni frågade vad klockan var, när hon svarade sex.

TUREBERG

TUREBERGS BAGERI, KONDITORI och KAFÉ

(Innehavare: S. LUNDGREN)

Sedvering av: GOTT KAFFE och
LÅSKEDRYCKER m. m. Delikata kakor.
Tårtor på beställning. Extra gott kaffe-
och matbröd. Mjök och gräde.

— Tel. 35 01 32 —

UMEÅ

Föreningen MÖBELSNICKERIET

Grisbacka

Tel. Fabr. 394 Kont. 684
Umeå.

LAPPGUBBENS LINIMENT

En god hjälp mot värk. Lagligen
skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor
portofritt.

TEKNISKA FABRIKEN JÄHO
UMEÅ Tel. 23 54

UPPSALA

BLOMMOR

dagligen friska och hållbara, från egen
odling — Kransar, Buketter samt allt
vad till en förstklassig blomsterbindning
hör. Högaktningsfullt

SVENSSONS BLOMSTERHANDEL
Skolgatan 33, UPSALA. Tel. 952, 25 19

UPPSALA

Köp SONJA - choklad!

CHR. RABÉNS EFTR. (A. WIDMAN)

Kungsängsgat. 7 - UPSALA - Tel. 379
Affären etabl. 1849. Största sortering av
Sjukvårds- och Optiska artiklar.
Slipningar och reparationer utföras.

NILS LARMS SPECERIAFFÄR

VALSÄTRA — UPSALA
Telefon 42 48.

REKOMMENDERAS

VÄSTERÅS

A.-B. VÄSTERÅS MÅLERIAFFÄR

Kopparbergsv. 27 — Tel. 751 och 1170

REKOMMENDERAS

Moderna och stilfulla TAPETER
ständigt på lager till billigaste priser

RIKLIG TILLGÅNG av vackra lösa

blommor. - Kransar och buketter
bindas smakfullt till billigaste priser

Blomsteraffären VARGBO

Stora gatan 86 Tel. 561
— Handelsträdgård —
Tel. 1232.

ERNST BLOM

FOTOFIRMA

Över 50 års praktik

REKOMMENDERAS

MINA MÖBLER

äro

PRIMA MÖBLER

LEWIN JOHANSSON - Västerås

Vid behov av

Kött-, Fläsk- & Charkuterivaror
kom ihåg

Hadar Noréns Charkuteriaffär
Tomtebogatan 5 Tel. 313 59

VID BEHOV AV MÖBLER

mattor etc., vänd Eder med förtroende
till oss! Vi stå Eder till tjänst med
råd och upplysningar. Utför allt inom
möbel- och tapeserarebranschen.

NYA MÖBELAFFÄREN

Storgatan 66 Tel. 315 65

EDLINGS

Speceri-, Konserv-
o. Fruktaffär

Smedjegatan 15

Telefoner: Butiken 302 80, Kontoret 309 80

VÄSTERÅS**BORÅS LAGERBOD**

Tel. 327 49 Stora gatan 7 Tel. 327 49

Specialité:

Strumpor - Trikä - Arbetskläder

Västerås Ornamentsmides Fabrik

Innehavare: A. J. ASK

Tel. verkst. 15 94, bost. 34 88 Västerås
Järnkonstruktioner — Ornamentsmide
Hissräck — Balkongräcken — Koppar-
Mässing- och andra metallarbeten**L. Anderssons Rörledningsaffär**

Fullständig installationsrörelse.

Entreprenör för Västerås stads Gas- o.
Vattenverk.Bostad o. Kontor: Kvarng. 9, Tel. 313 83
Verkstad o. lager: Glasgat. 2, Tel. 328 97**BRÖDERNA NARVING****Charkuterifabrik**

Tel. 318 41, 318 10 — HYTTAN

— PARTIAFFÄR —

REKOMMENDERAS

TILL JULEN!Grammofonskivor
musikinstrument alla slag.**HELLMANS**

Vasagatan 8 - Tel. 302 61

Västerås

Juldekorationer!

CARL V. TISELL**BYGGMÄSTARE**

Tunbyväg. 68 — Tel. 341 24.

Utför Nybyggnader, Förrådsinredningar.
div. Reparationsarb., Moderata priser.**N. LUDVIGSSON Byggmästare**

Utmarksgat. 3. Västerås, Telefon 322 23

NYBYGGNADER

OMBYGGNADER

REPARATIONER

Kostnadsförslag på begäran

BRÖDERNA HEDBERG,**MODELLFABRIK**

Stockholmsv. 115, Västerås, t. 332 59

REKOMMENDERAS

BERGSLAGERNAS**KONTORSMASKINER**

VASAGATAN 13

Telefon växel 317 15

VÄSTERÅS

BETALD ANNONSPLATS**VÄXJÖ**Platsens bästa sortering av Herr-
och Gosskläder. Eget 1:sta klass
Skrädderi. — Erlas Arbetskläder
WILH. GUSTAFSSON
Storgatan 27 Telefon 11 86**VÄXJÖ****OSCAR JOHANSSON**

BYGGMÄSTARE VÄXJÖ

Husbyggnader - Byggnadsreparationer
Kostnadsförslag m. m.

Gediget arbete. Samvetsgrant bemötande

Bloms Fotografiateljé

Storgatan 5 VÄXJÖ Telefon 23 54

PORTRÄTT — FÖRSTORINGAR

AMATÖRARBETEN

John Maur - Möbelaffär

STORGATAN 22

Telefon 24 14

REKOMMENDERAS

Kronobergs Läns**HEMSLÖJDS - MAGASIN**

Tel. 26 96 VÄXJÖ Tel. 26 96

TRÄSLÖJD - VÄVNADER - SMIDE

Filiai LJUNGBY. Telefon 116.

FOLKETS HUS**BAGERIETS**

tillverkningar äro de bästa

Tel. 14 55. Bäckgatan 13 Växjö

Ernst Johanssons**MEK. STENHUGGERI**

S. Järnvägsg. 19 VÄXJÖ Tel. 23 86

— REKOMMENDERAS —

Utför alla slag av stenhuggeriarbeten.

Reellt arbete. Billiga priser.

**Växjöortens Kooperativa
Charkuteriiförening u.p.a.**

REKOMMENDERAS!

ÖREBRO**Alla slags SKROTVAROR**

uppköpes till högsta dagspris i

Produkt- & Materialaffären

Kyrkvägen ÖREBRO Tel. 121 50

(Söder om Markbackens gård)

VID BESÖK I ÖREBRO

REKOMMENDERAS

FENIX — FREDEN**TERRASSRESTAURANTEN**BERGSLAGENS ALLM.
RESTAURANTAKTIEBOLAG.Vid köp av bättre handskar och
dampälsar efterfråga**CHRISTIE - märket**

Tillverkare:

Örebro Sport- & Bilekipering

Örebro.

GYNNA ANNONSÖRERNA**ÖREBRO****Örebro Lump- & Skrotaffär**Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro
Tel. 130 43Köper och säljer i parti och minut:
Järn- och Metallskrot samt Lump
av alla slag.**BETALD ANNONSPLATS****ÖRNSKÖLDSVIK****MARTIN STRANDBERG**SPECERIER - KONSERVER - KÖTT-
& CHARKUTERIVAROR M. M.

Telefoner: 24 00 och 24 30

**KRISTRÖMS
CONDITORI & CAFÉ**

Odd Fellows hus, Storgatan.

Telefoner Konditoriet 27 40 - bost. 21 30
Gott Kaffe, goda Bakelser. Utför allt som
hör till yrket, såsom Tårtor av alla slag.
Medlem av Tårtförmedlingen.**MODERNA** Butiksinredningar, Köksin-
redningar, Byggnadsnickerier, Trappor,
Ledstänger utföras till billiga priser. För-
slag till INREDNINGAR uppsättas.

— Begär offert —

P. BYSTRÖMS SNICKERIFABRIK

Box 242 ALFREDSEHEM Tel. 50 24

Vänner av **GOTT BRÖD** gynna
WEDIN & NORBERGS BAGERI
JÄRVEDSBY. Rt. 20 82

med Edra värda beställningar.

Specialité: Järvedsbylimpan.

Ring 20 54

vid behov av transporter

SVEN NILSSONS ÅKERINygatan 9. Alla transporter ut-
förs snabbt och säkert.**FÖR ER**som värdesätter gott kaffe
och färskt gott bröd!

Utbärning.

NYA KONDITORIET

Storg. 24, ÖRNSKÖLDSVIK, tel. 21 14

J. OLSSONS SKOFABRIK

JÄRVED Tel. 400 22

Försäljer i parti: Skodon, Handskar och
Socker av egna tillverkningar.**ÖSTERSUND****KAPPOR och KLÄDNINGAR**

köpes förmånligast hos

HALLENBORG & MAGNUSSON

(Obs.! Beställningsavdelning)

Kyrkogat. 62. ÖSTERSUND. Tel. 508
(Mitt emot Östersunds sortens mejeri)

ÖSTERSUND

Press-Ateljén

Artillerigatan 2, Östersund

REKOMMENDERAS

TAPETER

Korkmattor - Korkmattsfernissor
Rullgardiner - Gardinstänger och
Vaxduk till lägsta priser i

N. C. EDLUNDS Färg- & Tapetaffär
Storgatan 52 ÖSTERSUND Telefon 73

BURMANS SKO AFFÄR

Rekommenderas

Telefon 12 97, 116.

Östersund

SANDBERG & C:o

SADELMAKERI

Storgatan 11 — Östersund
Telefoner: Sadelmakeriet 11 45
Sandbergs bost. 15 96

Allt i Seldon. Leverantör till armén

KAFÉ MONA

Regementsgatan 36

Telefon 32 56

Östersund

REKOMMENDERAS

ÖSTERSUND

GUSTAF III:S CAFÉ

Kyrkogatan 66 ÖSTERSUND
Gott kaffe - Te - Choklad - Gott bröd
Läskedrycker - Smörgåsar - Mjolk m. m.
Kaffe m. m. utbäres.
— Beställningar kan göras per tel. 853 —

**JÄMTSTUGAN - Östersund
RESTAURANT**

Prästgatan 30 Tel. 472
är rätta matstället för abonnenter
och tillfälliga gäster. Utbärning.

En ljusning blir det i Eder affär

om Ni anlitar

Elektriska Installations A.-B.

Östersund

Vidare upplysningar telefon 23 00

Byggmästare JOHAN ERIKSSON

ÖSTERSUND

Bergsgatan 45 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer

INFORDRA OFFERT

FÄRSKA

**GRÖNSAKER, BLOMMOR
& PLANTOR**

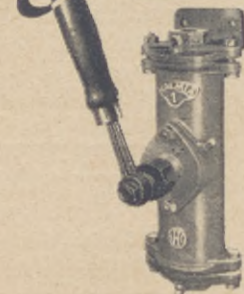
FRITZHEMS TRÄDGÅRD

Torget ÖSTERSUND Tel. 20 67

BETALD ANNONSPLATS

en svensk kvalitetsprodukt

Stor hållbarhet

Lätt gång

Varje pump garanteras

HALMSTADS JÄRNVARU A.-B.

AVD. AUG. HANSONS GJUTERI

HALMSTAD

STOCKHOLM

**Fänge & Pålssons
REDERIER**

HÄLSINGBORG

Svenska Manometerfabriken A.B.

BLÅ BODARNA, SLUSSEN

Tel. 40 25 94, 43 38 34

Telegramadr.: MANOMETERFABRIK

Godsadress: STOCKHOLM SÖDRA

Tillverka

MANOMETRAR och VAKUUMMETRAR

Reparera alla slags instrument